

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G

1989. június 2.

PÉNTEK

Ö S S Z E F O G L A L Ó

- Az idei állami költségvetésről szóló törvény vitája a Parlament délelőtti programja. 110
- A képviselők elmarasztaló véleménye a a kormány gazdasági csomagtervéről. - HÁMORI Csaba felszólalása. 111
- KIRÁLY Zoltán szegedi képviselő elfogadta, hogy az Országgyűlés alelnökévé jelöljék. - 111
- "Kérem MARÓTHY Urat, hogy mondjon le tisztéről!" - indítványozta egy képviselő, MARÓTHY "felvette a labdát" és felszólalt. 112,160
Képviselői hozzászólások: 127
NÉMETH Miklós és BÉKESI László válaszai a képviselőknek: 139
- Az Országgyűlés elfogadta az 1989-es költségvetési törvény módosításáról szóló javaslatot és NÉMETH Miklós beszámolóját a nagymarosi erőmű építkezésének felfüggesztéséről. 139,142
- A parlamenti ülészek zárónapjának részletes beszámolója. 147,154-160
- Az MSZMP közzétette agrárpolitikai téziseit és felszólította a kormányt átfogó munkaprogram kidolgozására. 130
- Tájékoztató jellegű megbeszélést folytatott a magyar kormány és néhány alternatív szervezet képviselője az Ellenzéki Kerekasztal részéről. 146,148,161
- A SZOT és a Szociáldemokrata Párt egyaránt támogatja a nemzeti kerekasztal-tárgyalásokat. 105,133
- A képviselők döntésétől függően, a Parlament delegációja, az elnök vezetésével is részt vesz NAGY Imre és társai temetésén. 105
- Dél-Korea 250-millió dollár értékű bankhitelt szándékozik Magyarországnak nyújtani, - első esetben szoc. országnak. 153
- Elnökségi ülést tartott a SZOT, amelyen SPILÁK Ferenc ker.min. '89-re kiegyensúlyozott áruellátást ígért beszámolójában. 133,143,146
- A Pedagógus Nap alkalmával a Parlamentben 187 pedagógus vehetett át kitüntetést GLATZ Ferenc művelődési minisztertől... 131
- ...de nem minden pedagógus ünnepel. Az országban többhelyütt bérkövetelésekkel és petíciók benyújtásával ünnepelnek. GLATZ miniszter válaszol a pedagóguskövetelésekre. 132,142,146
- "Hogy végülis nem született meg Magyarországon az újfajta bankrendszer, a konzervatív erőknak köszönhető". - Ma folytatta munkáját Székesfehérvárott a pénzügyi konferencia. 135
- Nem lesz tabutéma! - Vasárnap NÉMETH Miklós egy órán át válaszol a hozzá érkező kérdésekre a Kossuth Rádióban. 145
- "Nemzeti demokrácia" címmel, a harmadik út keresésére gyűltek össze a szegedi BIBÓ István emlékkonferencia résztvevői. BORBÁNDI Gyula is felszólalt. 122

- Az Országos Érdekegyeztető Tanács egyetért a színházi dolgozók fizetésemelésével, a vasutasok béremelését is jóváhagyta. 142,145
- A MNB elnöke egy osztrák lapnak nyilatkozva 400-500-millió dollárra teszi a magyar lakosságnál lévő feketevaluta összegét. 135
- Az idén Sopronban nyitották meg az Ünnepi Könyvhetet, amelyen GRÓSZ Károly mondott ünnepi beszédet. 148
- Elmaradt a mozgássérültek tüntetése, mert NÉMETH Miklós ígéretet tett problémáik elintézésére. 138
- KNOPP András maga is érezte személye körül a feszültséget, így megváltik államtitkári tisztétől. 144
- Miért lett Kiváló Vállalat a veszteséges TUNGSRAM? 145
- Tovább emelkednek a nyári táborköltségek, - növekszik az egyedül csellengő gyerekek száma, a veszélyhelyzet. 102
- Van-e reális lehetőség Magyarországon a rendkívüli állapot bevezetésének, avagy valamiféle hatalomátvételnek? - (Szalagon) 107,141
- Telefoninterjú V.Havellel. (Előzetes. Anyag a MÉRLEG-ben) 108
- VASTAGH Pál Jugoszláviában a kétoldalú kapcsolatokról tárgyal. 152
- LAPSZEMLE: A koncepciós perek felülvizsgálatára alakult bizottság elnöke a munkájukról. - Egészoldalas cikk a NAGY Imre-per hatórendű vádlottjával, KOPÁCSI Sándorral. - Interjú egy asszonnyal, akit egy repülőgépen szállítottak a SZU-ba Wallenberggel. 100,109
- FALURÁDIÓ: A szövetkezeti és földtörvény parlamenti vitájáról. Az agrár reformkörök. - Jún.11-én tartja első országos nagygyűlését a Magyar Néppárt. 122

KÜLPOLITIKA:

Mennyibe kerül a SZU-nak a katonai költségvetés? (105) - A magyar Parlament csehszlovák szemmel (130) - A négyponos amerikai leszerelési javaslat jó hatással van a bécsi leszerelési tárgyalásokra (136) - Azmatov, híres orosz író szerint véget kell vetni a kaszárnyaszocializmusnak. (137) - A Népkepviselek Kongresszusán Szaharov-ellenes hangulat uralkodik (149) - Szabad Szónoklatok Fóruma Varsóban (152) -

H Í R V I L Á G:

- A kormány és öt független politikai szervezet tájékoztató megbeszélése a gazdasági elképzelésekről. 162
- Két nappal a lengyel választások előtt. Jaruzelski beszéde. 163
- A dél-koreai pénzügyminiszter-helyettes a Mo-nak nyújtandó bankhitelről is tárgyal jövő heti budapesti tartózkodása alatt. 165
- Újabb AIDS-fertőzött gyerekek a Szovjetunióban. 165

1989 Junius 2 - PÉNTEK

KOSSUTH-adó

JÓ REGGELT!

Időjárásjelentés:

- Ma gyakran lesz erősen felhős az ég, sokfelé várható ismétlődő eső, néhol zivatar. A többnyire mérsékelt, délkeleti szél a zivatarok idején megerősödik. A legmagasabb nappali hőmérséklet a Dunántúlon 18 fok körül, másutt 24 fok körül lesz. Késő este 15-19 fok várható. A fővárosban borult az ég, szélcsend van, 15-16 fokot mutatnak a hőmérők.

-

HIREK

6.30 h

BUDAPEST: Az idei állami költségvetésről szóló törvény módosításának vitájával folytatja munkáját az országgyűlés. Még ma be is fejezik az ülésszakot, és azokat a napirendei pontokat, amelyekre most nem tudnak sort keríteni, a junius 27-n kezdődő ülésszakon tárgyalják meg.

LAPSZEMLE

6.33 h

Márványi Péter Összeállításában

A mi feladatunk nem a rehabilitáció, hanem egy késői igazságtétel tudományos, történelmi, jogi megalapozása - így nyilatkozik a NÉP-SZABADSÁGban dr. FÖLDVÁRI József a koncepcius büntetőügyek felülvizsgálatára alakult bizottság társelnöke. A bizottság munkája úmegalapozhat egy törvényt, vagy jogszabályt, ami általában kimondja, hogy ezekben az ügyekben az elítéltek ártatlannak tekintendők. Becslése szerint a 40-s évek végén, az 50-s években, ill. 56 után lezajlott koncepcióos perekben közvetlenül érintettek száma fél-millió lehet. Hivatalok, szervezetek és azok vezetői kötelesek alávetni magukat a bizottsági meghallgatásnak. Magánszemélyek nem.

(lapszemle)

A MAGYAR HIRLAP egészoldalas telefonon készült interjút közöl a NAGY Imre per hatodrendű vádlottjával, a most Torontóban élő Kopácsi Sándorral, aki részt vesz majd a június 16-ai gyászünnepeken és aki többek közt arról beszél, hogy a Nagy Imre pert emberrablás és megszegett ígérek tömgekelege előzte meg. Pontos részleteket közöl arról, hogy október 25-n a Parlament előtti tömeggyilkosságot nem rendőri, hanem államvédelmi és határőregységek követték el. Kiderül az is az interjúból, hogy KÁDÁR János közbenjárására kapott KOPÁCSI halálos ítélet helyett életfogytiglant, valószínűleg viszonzásképpen egy dokumentumért, amit Budapest rendőrfőnöke 1956 nyarán adott Kádárnak, a dokumentum Rákosi szerepét bizonyította a Rajk-perben. Kopácsi három magyar vizsgáló tisztre emlékszik, SZALMA ezredesre, Ferencsik ezredesre és RAJNAI Sándor ezredesre. A Kopácsi interjú a MAGYAR HIRLAP 7. oldalán olvasható, a 6. oldalon pedig RAJNAI Sándornak, a moszkvai magyar nagyköveti posztról távozott diplomatának nyilatkozatát találjuk, aki azt mondja, - "ha nem mondtam volna le erről a tisztségről, az politikai multam miatt hátráltatta volna annak a programnak a végrehajtását, amit a jelenlegi pártvezetés maga elé tűzött."

Azt hiszem szenzáció az az interjú, amit a MAGYAR NEMZET közöl a 6. oldalon egy magát megnevezni nem kívánó nyugdíjas asszonnyal, akit Raul Wallenberggel egy repülőgépen szállítottak Budapestről a SzU-ba, méghozzá 1945 március 6-n. Hogy Wallenberg január 17-i eltűnésétől eddig az időpontig mi történt, a sokezer ember életét megmentő svéd diplomatával, arra vonatkozólag ez a tanuvallomás sem tud választ adni.

Két érdekes gazdasági téma. A NÉPSZAVA az érdekegyeztető tanács mai ülése előtt a textil iparban dolgozók nehéz helyzetéről közöl riportot. A MAGYAR HIRLAP a Nemzeti Bank elnökét kérdezi, aki ezt mondja: Nem a bűnbak, hanem a mumus szerepét játszuk el mostanában, hiszen a napi fizetési gondok miatt a Nemzeti Bank a legkevésbé liberális a bankok között.

Még néhány cikkről röviden. A MAGYAR HIRLAP interjút közöl egy új kiadó, az Aura vezetőjével, Sulyok Miklóssal, aki korábban szamizdat

(lapszemle)

kiadó volt, most pedig56-s könyvével jelenik meg a piacon, legálisan. Ugyancsak a MAGYAR HIRLAP foglalja össze az ózdi tanácselnök és az ózdi kórház igazgató főorvos konfliktusát, ami - mint erről már beszámoltunk, azzal végződött, hogy a legutolsó tanácsülésen a tanácselnök rosszul lett és a kórházba került.

A MAGYAR NEMZET egy különös rendőrségi, majd bírósági ügy részleteit ismerteti. Egy férfit azért vittek be a rendőrök a kapitányságra, mert a lakásában hagyta a személyi igazolványát, amikor kifogásolta, hogy egy járőr köcsi a Tóth Árpád sétányon a sétálók közt járkál.

Ugyancsak a MAGYAR NEMZET közül interjút a világhíró csehszlovák rendezővel, Menzellel, aki azt mondja, a Venzel-téri zuhany és a börtönt kockáztató maroknyi ember elszántságának ellenére, Prága alvó város.

6.45 h

- Jó néhány esztendeje még optimista híradásokban tájékoztattak illetékeseké s illetéktelenek arról, hogy hány helyen, milyen gazdag program, tábor, üdülés várja a szünidőben a diákokat. Aztán júliusban, augusztusban egyszer csak megszaporodtak a beszámolók arról, hogy egynémely táborban alig alig vannak, hogy kulcsos gyerekek hadai lödörögnek az utcákon, hogy szedik áldozataikat a bányagödrök, a Duna, mert hogy az ingyen mulatságon kívül másra nem telik. A tömegszervezetek költségvetésének megynirbálása az idén tovább rontja a helyzetet. Hallgassák megtudósítóinkat, először Horváth Gyulát Veszprémből:

-ez évben a tavalyi 40 ft-s napi költség 60 ft lesz, az élelmiszerárak drágulása miatt, de a nehéz szociális körülmények között élős zülők gyermekei ezévben is ingyenesen táborozhatnak Dánkán. Egyébként a veszprém megyei uttörő táborokban nem csökken a nyaralási lehetőség, ám a városok kezelésében lévő táborokban van ahol napi 80, van ahol napi 240 ft-ba kerül a nyaralás. Az Ajkaiak

(riport 6.45 h)

tábora pl. 80 ft- ért vezető igénybe, de a tapolcaiak Badacsonylábdihgyi tábora teljesen önköltséges, vagyis gyermekenként napi 240 ft-t kell befizetni. Továbbra is népszerű a vándor tábor mozgalom, amikor egy-egy szép balaton felvidéki vagy bakonyi utvonalat járnak be a gyerekek és természetesen több helyen szállnak meg. A Bakony muzeum közreműködésével az erdélyi menekültek gyermekeinek 40 fő számára ingyenes tábort is szerveznek.

- Hallottuk tehát, van uttörő tábor, ahol a tíz nap egy személy havi létminimuma. A következő helyszin Borsod megye, tudósítónk Juhász Péter:

- A gyermek napon szerencse sorsjegyeket bocsátott ki a Borsod-Abauj-Zemplén megyei uttörő elnökség a bevételt, mind a 380-ezer forintot a nyári uttörő táborok között osztják szét, mérsékelve ezzel kicsit a megemelkedett táborozási és étkezési költségeket. Nagyon jó ötlet volt, mondják sokan, de még is kb. 20 %-l többet kell fizetniük a szülőknek, talán ezzel is magyarázható, legalábbis az eddigi jelentkezések alapján, hogy mintegy 20 %-l kevesebb általános iskolás mehet uttörő táborba, a szülők anyagi helyzete miatt. Mindezt leszámítva a közel öt-ezer gyermek táborozhat, a megyébe főleg az alföldről jönnek diákok, míg a borsod-megyeiek hazánk más tájaival ismerkednek.

- Horváth Katalin az Uttörő Szövetségben folytatja a nyáreleji fel-
derítést.

- Miután átalakult a KISZ, ez jelent-e valamit az Uttörő Szöveségnek, pontosabban a bpi uttörő elnökségnek, Gyuricáné, Németh ERzsébet?

- Tulajdonképpen nem is a KISZ átalakulása, hanem még az előző évben az országgyűlés költségvetési támogatásakor radikálisan csökkent részt kapott a KISZ, ezáltal az uttörő szövetség is, és ez annyit jelent, hogy az eddigi KISZ-s intémények működése önálló kell, hogy legyen, saját magunkat el kell tartani, és ezért az uttörők táborozat nagymértékben érinti. Az idén a tatai táborban nem tudjuk táboroztatni azt a 2.500 gyereket, aki eddig minden nyáron táborozhatott. Annyira drága lenne az ottáborozás, 3.200 ft-ba kerülne kb. egy tíz-

(riport 6.45 h)

napos tábor, amit a szülők és mi sem tudunk vállalni. Összehasonlításként, tavaly az összeg 600 ft volt egy tiznapos táborra.

- Miután kevés a pénzük, nem félő az, hogy esetleg azok a gyerekek kerülnek uttörő táborba, akik megtudják fizetni?

- Sajnos ez nemcsak ennek az évnek a keserű tapasztalta, hanem erre már két-három éve elkezdődött egy tendencia, mi mindent megtesszünk azért, hogy ne ez kövekezzen be, különböző tábori pályázatokon az uttörő csapatok pályáznak, tehát támogatást kapnak ahhoz, hogy az uttörő táborait megtudják rendezni.

- Eddig azokat a gyerekeket, akik nem tudták megfizetni a táboroztási díjat, ingyen vitték ez az uttörő táborokba, megmarad-e ez?

- Igen, erre az állami ifjúsági és sporthivataltól, az uttörő szövetség támogatást kapott, ez fővárosi szinten mintegy 2,5 millió forintot jelent összesen, ennek nagyrészt kb. 1,5 millió ft-t a vándortáborozók, ill. a központi sátoztáborban résztvevő gyerekek kapják meg, ezek egyébként a legdrágább típusú táborok, a többi pént pedig pontosan azoknak a gyerekeknek osztjuk szét személyre szólón, ezt a kerületi uttörő elnökségek végzik, akik a szülők anyagi lehetőségei miatt nem kerülhetnének el a táborba.

- Az idén a táborozás mennyibe kerül egy gyerekeknek?

- Van aki 2.700 ft-ből tudja megoldani a tíz napos tábor, míg van olyan, aki már 1.200 ft-ből is ugyanezt a tábor, ill. hasonló jellegű tábor meg tud oldani, itt a nagy torlódást az uttörő csapatok anyagi helyzete okozza, ill. az hogy a szülők anyagi viszonyai az év közben mennyire tették lehetővé az uttörő csapatok támogatását, mennyire vállalkozó szellemű az uttörőcsapat, mennyi pénzt tudott évközben kisebb nagyobb munkákból, rendezvényekből összegyűjteni.

- Mindebből számomra a legfontosabb megjegyezni való, a takarékoskodás az egyik oldalon újabb kényszerű terheket ró előbb vagy utóbb a szociálpolitikára, vagy éppen a lemondás kényszerit.

K R Ó N I K A

7.00 h

A mikrofonnál: Király Edit

Tartalom-----

Időjárás-----

- Lezáratlan vitákkal folytatja munkáját az Országgyűlés. A tegnapi nap eseményeiről és tanulságairól B.Király Györgyi és Tóth Pál összefoglalóját hallják.-----Ism. - A házban szerzett információk szerint a temetésen jelen lesz a parlament delegációja is, az elnök vezetésével, erről ma még döntenek a képviselők!

A SZOT és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt egyaránt támogatja a négyoldalú nemzeti kerekasztal tárgyalások mielőbbi összehívását, de szükségesnek tartja a megfelelő feltételek megteremtését. A SZOT tanács és az MSZDP között NAGY Sándor, ill. Baranyai E. Tibor vezetésével kezdődtek tárgyalások. A többi között megállapodtak abban, hogy szakértők rendszeresen konzultálnak a munkavállalókat érintő kérdésekről és elképzelésekről.

- A külföld hírei.

BERLIN: - Az NDK külügyminisztériuma visszautasította az amerikai elnök kijelentését, amely szerint le kell bontani a berlini-falat. G.Bush megfogalmazása - berlini vélemény szerint, aligha alkalmas az enyhülés előmozdítására, mert kétségbe vonja a jelenlegi európai határokat - mondotta W. Meier külügyi szóvivő.

- A szovjet katonai kiadások részleteiről Izbéki Gábor küldött jelentést Moszkvából.

- Egyes nyuagti feltételezésekkel szemben minden katonai kiadás tartalmaz az a 77,3 milliárd rubel, amit Mihail Gorbacsov nevezett meg a szovjet katonai költségvetés adataként. Így nyilatkozott a TSZSZ-nak.....penzügyminiszter. Sőt ebben teljesen benne van a tisztikarra és a légénységre költött összes pénz is, pl. annak a 113-ezer lakásnak az ára, amelyet az elmúlt két év alatt építettek fel a tiszteknek. A megnevezett összeg legnagyobb része természetesen a fegyverzetek kifejlesztésének gyártásának és hadrendbe állí-

(Krónika, 7 h)

tásának a költsége - mondta a pénzügyminiszter. Busztyev elárulta azt is, hogy a katonai költségvetést lényegében Gorbacsov kérésére állították össze, azért, hogy a Népi Kongresszuson ezt elmondhassa. Az eredeti terv szerint az adatot később hozták volna nyilvánosságra. Busztyev szerint a sok pénzügyi tételből nem volt könnyi kiválogatni és összeadni a katonai tételeket, mivel hogy ezt korábban nem csinálták. Az elmúlt években mindig csak a tisztekre és a legénységre költött összeget mintegy 20 mrd rubel körüli költségvetést nevezett meg a minisztérium. A 10 mrd-s csökkentés, amiről Gorbacsov beszélt, annyit tesz, mint a gépgyártási, fémkohászati, vegyi és papripari beruházások egészévi összege a SZU-ban. Szakemberek szerint egyébként ezt az összeget nem lehet simán, az ismert valuta-kurzusokon átváltani az összehasonlítás kedvéért. Az eltérő és a piaci viszonyok közötti arányokat nem követő árak és költségek ezt nem teszik lehetővé.

-

GDANSK: - A Szolidaritás vezetői nem számítanak átütő sikerre a vasárnapi parlamenti választásokon.-----Ism.

SANTIAGO: - Chilében a jövőben engedélyezik a baloldali pártok működését és a képviselők többsége választással nem pedig kinevezéssel jut a parlamentbe, - legalábbis erről állapotott meg az ország elnöke, Pinochet tábornok a polgári ellenzékekkel. A tervezett alkotmány módosítás szerint az új köztársasági elnököt nyolc év helyett négy évre választják Chilében.

- Argentínában újabb áldozatait vannak a zavargásoknak.-----

Hongkongi lapértésülések szerint Teng Hsziao-ping úgy értékelte, a kínai diákok és az őket támogatók mozgalmát, mint a KP hatalmának és a szocialista rendszernek a megdöntésére irányuló zavargásokat. A vezető kínai politikus ennek alapján járult hozzá a hadsereg bevetéséhez, a mozgalom gyors elfojtása érdekében.

Lottó-----

(Krónika, 7 h)

Sport: tenisz Práizsban. -

7.25 h

- Rendkívüli állapot - ezzel a címmel a KOSSUTH Rádióban ma délután 14.10 perctől CSűrös CSilla, Hollauer Tibor, Obersowsky Péter műsora véleményeket gyűjt egybe arról, hogy felgyorsult belpolitikai életünkben elképzelhető-e ilyenfajta rendcsinálás. Előzetes a műsorból, KÉRI László politológus beszél.

- Egy magyarországi hatalomátvételt mit gondol ki hajtana végre?

- KÉRI: Azért vannak itt reális erők, mind két oldalon, a két oldalon azt értem, hogy akik végrehajtanák, bevezetnék, gyakorolnák, kezdeményezői lennének, még azok is akik kívánnák, akik kikényszerítene, ez nem feltétlenül ugyanaz. Bizony van itt, hát azért ez a 45 után világ kitermelt egy elég széles, nehezen megbecsülhető nagyságrendi, de szerintem több tizezres olyan apparátus, olyan végrehajtói mentalitású emberek, akiknek tényleg egy csapás, hogyha nem mondják meg nekik az irányt, hogy mit kell csinálni. Ez a hatalmas tömeg, a közéletben, a közigazgatásban, a politikai szervezetekig, azért ilyen létezik, hát azért ezt a részét az apparátusoknak halára idegesíti az, hogy mi az hogy az egyik pártvezető ezt mond, a másik pártvezető azt mond, és közben elfelejtjük, hogy évek óta azt dumáltuk, hogy micsoda dolog az, hogy egyugyanazt beszélnek a politikusok, na hát most bejött az a világ, amikor nem egyugyanazt beszélnek és kiderült, hogy van itt egy óriási része a társadalomnak, ami kétségbe van esve, nem tud naponta igazodni, neki azért egy megváltás lenne egy rend, egy bármiáron való rend, tehát szerintem meglennének a diktatúrának az alanyai. Na most a tárgya, az a veszélyesebb, bizony én szerintem erősödik a lakosságon belül az a morgás, az a hang, na most már ennek véget kell vetni, mi a fené..... az áremelés, mi az, hogy egyre nagyobb fokú elszegényedés, mi az, hogy teljesen szétesik itt a közbiztonság, mindenki hallhatja ezt, ahol összeverődnek emberek, követeli azt a rendet, amitől majd másnap ocsudva, vagy harmadnap fölébredve jönne rá, hogy atya Isten hát ez a rend nekem is korlátozza a még korábban volt minimális polgári létetemet, tehát eljöhét az a történelmi pillanat, amikor

(Krónika, 7.25 h)

rendpárti tömeg és rendpárti politizáló kisebbség egymásra talál.

-

7.30 h

- Alapításának 425 évfordulóját ünnepli a kecskeméti Katona József gimnázium, az egykori református liceum. -----

-

7.35 h

- Könyvszemle a repülésről.-----

-

7.45 h

- M.Jackson új filmje, a Holdjárás tegnapról látható a mozikban.
(Mese a sztárról, a filmről.)

-

7.50 h

- Most egy újabb ma esti műsortájékoztató. A KOSSUTH-adón 22.30 h a MÉRLEG c. műsorból részlet, a mikrofonnál a szerkesztő Rékai Gábor.

- Telefonbeszélgetés Vaclav Havellel, - diagnózis börtönből való szabadulása után,

- Telefonbeszélgetés madridi tudósítónkkal, a sokak által példaként emlegetett spanyol demoratizálás útjáról,

- És egy kis forráskutatás Hrucsov XX.kongresszusán elmondott beszédéről Kulcsár Istvánnal: Az a kiadvány, amelyből oroszról fordította a Kossuth, az tökéletesen úgy néz ki, minthogyha a szovjet politikai kiadó adta volna ki, annyira, hogy nemcsak hogy rajta van a szovjet politikai kiadó Moszkva 1959, hanem rajta van, nyomda, cenzúra, példányszám, tehát minden ami szükséges, - abszolút hamis!

-

(Krónika, 7.50 h)

LAPSZEMLE

-----Ismétlések----

ORMOS Mária történész a pécsi tudomány egyetem rektora ezalkalommal a kultura jelenkoriérdekes fejtegetéseket a MAGYAR NEMZET 9. oldalán.

És ugyanitt olvashatjuk a világhírű csehszlovák rendező Menzel nyilatkozatát, aki azt mondja, hogy Vaclav Havelt álszentségből eresztették feltételelesen szabadon, nem kegyelmet kellett volna kapnia, hanem egyáltalán nem lett volna szabad elítélni.

- Gazdasági ügyek.

A NÉPSZAVA riportot közöl a hadiipari leépítések miatt nehéz helyzetbe került vállalatok vezetőivel, és az ugyancsak sok bajjal küszködő textilipari gyárak dolgozóival.

-

- Búcsuzik munkatársai nevében is a műsorvezető-szerkesztő Király Edit.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

HÍREK

8.00 h

Budapesten az idei költségvetésről szóló módosításának vitájával folytatja munkáját az Országgyűlés. Még ma be is fejezik az ülészakot és azokat a napirendki pontokat, amelyekre most nem tudnak sort keríteni, a június 27-n kezdődő időszakban tárgyalják meg.

A SZOT és a magyarországi szociáldemokrata párt egyaránt támogatja a négyoldalú nemzeti kerekasztal tárgyalások mielőbbi összehívását.

-----Ism.

(hírek, 8 h)

Külföldi jelentések:

Az amerikai elnök és a brit kormányfő egyaránt nagy elismeréssel beszélt azokról a változásokról, amelyek a SzU-ban és Keleteurópában zajlanak. M.Thatcher az amerikai elnök londoni látogatásának végén adott fiszvacsorát G. Bush tiszteletére. Mindkét vezető támogatását ajánlotta fel Mihail Gorbacsovnak a reformokhoz. G. Bush kijelentette: a keleteurópai országokat be kell vonni a nemzetek közösségébe.

Az NDK külügyminisztériuma visszautasította az amerikai elnök ki-jelentését, amely szerint le kell bontani a berlini falat.-----Ism.

A párizsi Emberi Jogi tanácskozáson résztvevő szovjet küldöttség vezetője kijelentette, Románia szembeszegülése az európai értekez-let határozataival nem akadályozza a többi ország haladását a huma-nitárius együttműködésben.-----Ism.

A Szolidaritás vezetői nem számítanak átütő sikerre a vasárnapi parlamenti választásokon.-----Ism.

Hongkongi lapértésülések szerint TEng Hsziao-ping azt mondta a kí-nai diákok reformmozgalmáról, hogy az a KP hatalmának és a szocia-lista rendszernek a megdöntésére irányult.-----Ism.

Uno Sosuke külügyminiszter lett a kormányzó japán liberális demokra-ta párt elnöke. A hagyományok szerint ez a tisztség együttjár a kor-mányfői megbizatással Japánban, ahol várhatóan ég ma szavaz a parla-ment az uj miniszterelnökről. Uno Sosuke a vesztegetési botrány miatt lemondott Takesita Noburu helyére lép.

Lottó: 32,41,44,76 82

Időjárás-----

KOSSUTH-adó

(1989 június 1-i adás !)

RÁDIÓHÍD

22.30 h

az Izraeli Rádió és a Magyar Rádió között.

Téma: Izrael magyar szemmel és Magyarország izraeli szemmel.

Műsorvezető GYörffy Miklós és Szénási Sándor.

(a 90 perces adás szalagon, lehallgatásra. TApe Nr. A 94143.B01360)

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

HÍREK

10.00 h

Budapesten az idei költségvetés módosításáról tanácskozik az Országgyűlés. A parlamentből jelenti tudósítónk, B.Király Györgyi.

- Pontosan 8 óra 30 perckor megszólalt a T.Ház negyedik munkanapjának kezdtét jelző csengő. A honatyák elfoglalták helyeiket és tovább folytatódott a tegnap félbehagyott vita a kormány csomagtervéről. Már tegnap is elmondtuk, hogy aképviselők zöme szerint ez a csomagterv mentőöv, egy kényszerpálya produktuma. Nos az eltelt másfél órában nyolc honatya ugyancsak akormány és a pénzügyminisztérium felelőségét hangsúlyozta, mondván igen csak felületes munkát végezhettek a tavaly decemberi költségvetés összeállításakor, ha most tűzoltó munkával egy újat kell csinálni. Hogy bizzunk a módostőjavaslatban, amikor ugyanaz az apparátus készítette, amelyik a decemberit - kérdezte NÓBIS Ferenc. Egy vállalatnál ilyen szakmai hibát nem lehet megúszni súlyos személyi konzekvenciák nélkül. A nagy veszteséggel járó export vállalatok támogatását miért csak most csökkentik, miért nem kezdték ez el tavaly decemberben - kérdezte a képviselő. KÓCA Imre Heves-megyéből társai figyelmét arra a köztudott tényre, hogy sajnos egyre többször kerül a parlament elé olyan előterjesztés, amelynek elfogadtatása után kiderül, hogy az teljességgel megalapozatalan volt. Még mindig a kiszámíthatatlanság határozza meg akormány és a parlament kapcsolatát, márpedig ez igencsak lejárhatja azt a csöpp tekintélyt is, amelyet még esetleg magukénak mondhatnak. BÉKESI László pénzügyminiszter jegyzetelni kezdett, amikor MORIK Lászlóné arról beszélt,

(hírek, 10 h)

hogy meg kellene szüntetni az adóhivatalnokok jutalékát és premizálását. Pest-megyében ugyanis több, mint 19 millió forintot fizettek ki erre a célra. HÁMORI CSaba első országgyűlési hozzászólásában elmondta, hogy a csomagterv javaslatait éretlennek tartja. Ha a reformlépéseket nem tesszük meg határozottan és következetesen, akkor időről időre újabb feszültségek keletkeznek és újabb csomagterveket kell készíteni - mondta. Azzal is számolni kell, hogy a csomagterv által jónak tartott felszámolási eljárást a veszteséges vállalatokra vonatkozóan ma még nem szívesen kezdi meg sem a kereskedelmi bankok, sem pedig az adóhivatalok. Jelentkezésem idején éppen szünetet rendelt el a levezető elnök, legközelebb 11 órakor számolunk be a Parlament munkájáról.

-

Az Országgyűlés alelnökévé jelölték KIRÁLY Zoltánt és a szegedi képviselő elfogadta a megbízatást, bár a jelenlegi parlamentet alkalmatlannak tartja a törvénykezésre. A 41 éves TV-riportert, aki jelenleg ösztöndíjjal Angliában tartózkodik, telefonon kereste meg a DÉLMAGYARORSZÁG munkatársa. KIRÁLY Zoltán elmondta, egy valóban demokratikus parlamentért szeretne dolgozni.

-----Ismétlések a korábbi híradásokból)-----

Pekingben a külföldi tudósítók szerint egyre több katonai egységet irányítanak a város központjába. megszigorították a sajtójelentések továbbítását a diák tiltakozásokról. Ez gyakorlatilag teljes tilalmat jelent az újságírók számára. -----Ism.

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

HÍREK

11.00 h

Budapesten negyedik napja tanácskozik az Országgyűlés. A mai nap eseményeiről Hollauer Tibor számol be:

- Több képviselő társam álláspontját ismerve, kérem MARÓTHY László miniszter urat mondjon le miniszteri tisztségéről, abban az esetben, ha a miniszter ur nem mond le, bejelentem, hogy bizalmatlansági indítványt kezdeményezek Maróthy Lászlóval szemben. Dr.KÖRÖS Gáspár bács-kiskun-megyei képviselő fogalmazta az alábbi mondatokat, a házszabályok szerint, több mint 70 társának kell aláírni ahhoz, hogy beterjeszthető legyen, hogy ez összejön-e, ha igen mikor, még nem tudható. Egyébként ma reggel 9 órakor a parlament tovább folytatta vitját a kormány csomagtervéről. A képviselőka kormány költségvetési tervezetével kapcsolatos részletes és általános ér.... elemzik. DEVCSICS Miklós nógrád-megyei képviselő nem érti például, hogy az évi 300 mrd. forintos beruházások, hogyan képesek nulla %-s gazdasági növekedést produkálni. SZABÓ István bpi képviselő nem érti, hogyan lehet, hogy a kormány múlt év végi elképzelései négy hónap alatt rombadóltak. NOBIS Ferenc nem érti, hogy a nagy veszteséggel dolgozó export vállalatok támogatását miért csak most csökkentik. -----Ism. Sok volt tehát az értetlenség a parlamentben úgy hogy nem lesz könnyű dolga BÉKESI László pénzügyminiszternek a csomagtervről való szavazást megelőző válaszádsakor. Studió.

Moszkvában más második hete zajlik a népképviseleti kongresszus ülásszaka, és eközben ma este tanácskozik a párt központi bizottsága. Mint Jakovlev a PB tagja elmondta, munkamegbeszélésről van szó, mert a testület többé-kevésbé egyeztetni akarja álláspontját az új törvényhozás viharos ülésein felvetett kérdésekkel kapcsolatban.

A kínai külügyminisztérium cáfolta, hogy Teng Hsziao-ping beteg, sőt kórházban ápoljk. Egy kérdésre válaszolva azt mondta, hogy nincs változás sem a párt, sem a kormány, sem a parlament, sem pedig a hadsereg veeztésében, ami ellentmond azoknak az értesüléseknek, amelyek szerint CSao Ce-jang pártfőtitkár elmozdították tisztségéből és helyre a konzervatívnak tartott Li Peng került.

KOSSUTH_adó

(jún. 1-i adás)

20 h 30

TERTIUM DATUM. HARMADIK ÚT KERESÉSE A SZEGEDI BIRÓ ISTVÁN EMLÉKKONFERENCIÁN.

A szerkesztő-riporter Sipos Júlia

- Sajnos lassan eltelik az életem hamis alternatívákkal való küszködésben, mondta Bibó István. A hamis alternatívák, a különböző demagógiákra épülő eszmerendszerek és politikai megoldások sora bukkan fel napjainkban is. És miután a polgári jó ízléssel megáldott Bibó István nyilván nem a személye körüli kisajátítási harc problémáját érezné a fontosnak, ezért az ő szellemében, igyekeztem egy politológiai kérdést kiemelni a szegedi Nemzeti demokrácia című, Bibóra emlékező konferencia előadásaiból. Ez a kérdés pedig az ugynevezett harmadik út kérdése.

Bíró: - A harmadik út egy magyar történelmi helyzetnek voltaképpen a nagyon tömör, kicsit metaforikus összegzése. Voltaképpen Moháctól kezdve.

- BÍRÓ Zoltánt halljuk.

- A magyarság mindig olyan helyzetben volt, részben földrajzi adottságoknál fogva, részben történelmi adottságoknál fogva, hogy két hatalom között, egy keleti és egy nyugati hatalom között kellett megmaradnia, kultúráját ápolnia. Most ez a helyzet a magyarság esetében, de minden más nép esetében is természetesen kitermel olyan gondolatokat, amelyek arra alkalmasak, hogy egy gyakorlati politikában túléljék a helyzeteket. Ebből a túlélésből fejlett ki egy más fajta gondolat, amely több a túlélésnél, amely egy lehetséges, talán Europa számára is valamilyen értéket hordozó sajátunknak a kidolgozását jelentette.

- Már említette, hogy Mohácsig nyúlik vissza ez a problematika, de mégis érdekes volt azokat a történelmi példáit hallani, amelyek Zrinyiről, Bocskairól, Bethlenről szóltak.

- Nem véletlenül hoztam fel még Bethlen Gábort is és Bocskait is. Ha elolvassa valaki Bocskai végrendeletét, Bethlen Gábor végrendeletét, főképpen ha ismeri mondjuk a bethlen-gábori Erdély történetét és helyzetét és abban Bethlen Gábor politikáját, akkor semmiféle erőltetés nem kell ahhoz, hogy valaki ezt a harmadik utas politikai magatartást és gondolkodásmódot felfedezze a korabeli Erdélyben és a fejedelmi politikában. És sorolhatnám tovább, voltaképpen az egész magyar tör-

ténelmet máig.

- Ha belegondolok abba, hogy Széchenyinél ez hogyan fogalmazódik meg az Europa három történeti régiójában, én ebben a harmadik útban érzek valami tragikus végzetszerűséget is. A harmadik út nem mint megoldás, hanem mint egy geopolitikai beszorítottság, egy fátum, egy végzet jelenik meg a magyarság előtt.

- Ez mint végzet jelent meg mindig is a magyar történelemben, mert ilyen volt a történelmünk. Ami nagy erőfeszítés, gondolati és gyakorlati erőfeszítés, az éppen az, hogy yezt a végzetszerűséget hogy lehet átfordítani valamilyen pozitív tartalmú gondolattá. A kérdés az - és ez a magyar történelem döntésének a kérdése végső soron -, hogy marad-végzetszerűség a beszorítottság élményének egy fajta kifejeződése, harmadik út vagy pedig előnyt tudunk kovácsolni belőle, ahogy Németh László mondta, laboratóriumot a gályapadból. Filológiai munkával, azt hiszem, könnyen ki lehetne mutatni, hogy Bibó közvetlenül a németh-lászlói gondolatot viszi tovább azzal a nem jelentéktelen különbséggel, hogy Bibó egész szellemi felkészültsége, jogi műveltsége, politológiai gondolkodása, az erre való készsége, az ad egy más szint és részben más tartalmakat is az egésznek. Azonkívül ad a korszak is más tartalmat, hiszen azért a 45-től 48-ig tartó időszak nyilvánvalóan más politikai feltételeket nyújtott egy ilyen gondolathoz, mint a 45 előtti. De hogy milyen erős a kapcsolat Németh László és Bibó között, arra azért hadd mondjam, hogy 45 után, amikor Németh László elhallgatott és Bibó megszólalt, akkor Németh László - levelei tanusítják, hogy Bibót tartotta a hozzá legközelebb álló, a legnagyobb értékű politikai gondolkodónak és viszont, Bibó a Válasz hasábjain a legbölcsebben és a legnagyobb erővel védte Németh Lászlónak a Kisebbségben c. művét, éppen azt, amely miatt 45 után Németh Lászlónak el kellett hallgatnia.

- Bibó később már kritikaimódon viszonyult ehhez a műhöz, kicsit máshogyan látta a Kisebbségben-t.

- Tudom, hogy így van, de azt is hozzá kell tegyem, hogy Bibó kritikai szelleme 45 után is élt. Itt nem arról van szó, hogy kritikátlanul fogadott el valamit, csupán arról, hogy azt az igaztalan támadást, amit Németh Lászlónak el kellett szenvednie emiatt, azt az igaztalan támadást utasította vissza. Én azt gondolom, hogy itt mindenképpen a mai helyzethez igazított harmadik megoldásra van szükség. Meg kell találni a módját az együttélésnek olyan szervezetek, olyan intézmények, olyan személyek között, akik egyébként nem szívesen néznek egymásra.

Nagy Endre: - 'A harmadik út' fogalom egy Németországból a fasizmus elől Svájcba emigrált Wilhelm Röpke filozófusnak a terminusa,

- NAGY Endre -

- akinek a könyvét 43-ban Magyarországon kiadták, Barankovics István írt hozzá egy előszót. A címe nem ez volt, de magyarul már ilyen címen jelent meg. Wilhelm Röpke koncepciója röviden az volt, hogy a liberalizmus, a klasszikus liberalizmus a elvével nem alkalmas az emberi társadalomnak egy új modellt adni, működőképes modellt adni, amelynek már a kritikáját jelentik a kommunista és szocialista mozgalmak is, különösen pedig ennek a totalitáriánizmusba való továbbfejlődései, mint a fasizmus és a bolsevizmus.

- Ez a fajta harmadik út akkor egy politikai modellt jelent, nem?

- Röpkénél és a harmadik utas gondolatokban is mint egy harmadik társadalmi modell szerepel. Ehhez^a társadalmi berendezkedéshez mindig társulnak külpolitikai problémák és konzekvenciák. Pl. egy harmadik út az un. Harmadik világnak a problémája, az el nem kötelezetteknek a problémája, amelyek a szocializmus és a kapitalizmus országai között keresnek politikailag is egy más utat.

- Nálunk mindig is egy fajta függetlenséget jelentett?

- A függetlenségi gondolat is jelen volt állandóan Magyarországon, ez jelszó, ami úgy fogalmazódott meg, hogy két pogány közt egy hazáért, de igazából véve azt kell mondjam, hogy a XIX. században, a reformkorszaktól kezdve teljesen egyértelmű volt, hogy Magyarországnak föl kell zárkózni a gazdasági és kulturális tekintetben a művelt nyugathoz. Tehát a legnagyobb XIX. századi gondolkodók, a klasszikusok Eötvös és Kossuth lényegében azt akarták, hogy a nyugati társadalmi-gazdasági berendezkedésének a szintjére kell fölemelkedni. Az eltérés Magyarországnak a neokonzervativizmusnak a megjelenésével kezdődött, amely igazában véve a szolidaritás elvét hangsúlyozza és azt mondja a liberalizmussal szemben, hogy nem valósította meg a testvériséget, tehát egy olyan berendezkedés kellene, amelyikben - a neokonzervatívok így gondolták, hogy a hagyományos osztályok politikai vezetése mellett a népnek a felemelkedése bekövetkezik gazdaságilag és szellemileg, de a felső és alsó rétegek között egy paternalisztikus viszonynak a keretében.

Különösen? harmadik utas volt például az, amelyet Magyarországon polgári radikalizmusnak nevezünk, különösen Jászi fejtette ki különböző munkáiban. Ennek az volt a lényege, hogy nem egy bolsevik típusú szocializmus, hanem ahogy Jászi mondta, egy szabad, kooperatív és

antietatisztikus szocializmus, amelyben a szabadság főleg arra vonatkozik, hogy az emberi jogok biztosítva vannak, a kooperatív, az arra vonatkozik, hogy különböző társadalmi osztályok és foglalkozási csoportok között a kooperáció és nem az ellenségesség dominál, az antietatisztikus pedig azt jelentette, hogy nem erős állami centralizáció van, hanem önkormányzatok is vannak.

- Tkp. ha ez a fogalom már megjelent, miért mégis Németh László, ill. Bibó nevéhez kötődik az erőteljesebb hangsúlyozása?

- A harmadik utas koncepciók egy részére, amelyekhez Németh László is közelebb áll, jellemző az, hogy nem csupán abban gondolkodnak, hogy egy társadalmi, gazdasági és politikai berendezés legyen eltérő a klasszikus liberalizmustól, ill. a totalitarianizmusoktól, hanem ennek eszmei-ideológia alátámasztást is keresnek. Erre csak két példát mondanék. Az egyik, hogy meg kell keresni a bázisát, a tömegbázisát egy ilyen gondolat hordozójaként és ez a magyarság, illetőleg a parasztság és ezen a ponton közel kerül a harmadik utas koncepció a fajelmélethez, mindenféle antifasizmusa és antitotalitarianizmusa ellenére. Ti. amikor Németh László úgy teszi fel a kérdést - Szabó Dezső nyomán, hogy hol veszett el a magyar a magyarban, akkor ebben benne van az a gondolat, hogy ymeg kell találni a magyar nemzeti karakternek el nem rontott maradványait, amelyek a parasztságban vannak benne és ez lesz az, amelyik majd a harmadik utat képviselni fogja. Nem ilyen népi karakteriológiai alap, hanem vallási alap - és ezt látjuk Iránban manapság, ahol elvetik mind a nyugati modellt és az Egy.Államokkal erősen szembehelyezkednek, igazában véve a szocialista modellt is elvetik és egy iszlám fundamentalizmust akarnak ennek a saját útnak az alapjául. Na most, ezeknek az ilyen típusú harmadik utaknak, .. a népi utaknak, különösen a h ogy ... olykor-olykor rendkívül súlyos következményei...

- Bibó is..... kritikával illeti.

- A bibói harmadik út a külpolitikai, természetesen a, a SzU-val való barátságos külpolitikai visz onyt is beleértve, ..., de ami a társadalomnak a gazdasági, politikai ...illeti, a harmadik út Bibónál szerintem lényegében a következőkben ragadható meg: a mammut üzemek állami tulajdonban vannak, a kisüzemek viszont és a középüzemek azok magántulajdonban vannak, amelyeknek azonban - és itt a harmadik utasság -, amelyek azonban munkásönkormányzat alatt kell, hogy yálljanak vagy az alá kell majd, hogy kerüljenek. Tehát a munkásönigazgatásnak a gondolata az, amelyik, Bibónál valóban egy olyan gondolat, h

kérdés, hogy megvalósítható-e egyáltalán, amelyik mindenképpen a jelenlegi kapitalista technológiát, üzemi technológiából következő üzemszervezés és üzemirányítási módszert is meghaladná. A másik pedig az állam politikai berendezkedése, amelyben az önkormányzatiság szervesen illeszkedik a makropolitikai olyan intézményekhez, mint a szabad választásokon alapuló parlament^{a nyugati?} ahogy Bibó mondja, szabadság.... technikáknak az egyesítése az önkormányzati szervezkedési móddal. - Ön azt mondta, hogy felesleges kitűzni harmadik utat mint egy ideális megoldást. Miért?

- Azért, mert Bibó rendkívül pragmatikus gondolkodó volt ebből a szempontból. Ő azt mondta, hogy minden nemzetnek az előtte soron lévő feladatot kell megoldani, nem kell törekedni nemzeti sajátosság rész? megoldásra, mert ha a gyakorlati feladat jól van megoldva, az majd fölvesz egy nemzeti színezetet, ugyanúgy ahogy beszélünk az angol parlamentarizmus sajátosságáról, vagy a francia politikai rendszer sajátosságáról. Nem kell törekedni arra, hogy mi egy saját, külön magyar harmadik utat találjunk ki, ha ezt a problémát, amiben most vagyunk, jól megoldjuk, akkor ez egy sajátos magyar modell lesz. Kialakult 17-től kezdve ez a kelet-európai zsákutca, a szocializmus, ahogy ez mára kiderült, ettől vissza kell jönni, sine qua non-ja a továbblépésnek nevezetesen az, hogy a bolsevik típusú párt lemondjon a hatalomról, erre kész legyen és ez itt Magyarországon megtörtént.

- Végülis belpolitikai technológiákban vagy modellekben igaz az, hogy nem kell kitűzni semmiféle harmadik utat, hanem mindig a lehető legjobb megoldást kell keresni, de azért külpolitikai vonatkozásban még mindig él ez a kérdés.

- Ez a legnehezebb, mégpedig azért, mert nálunk Magyarországon, ha az elmúlt mondjuk 160 év fejlődését nézzük, akkor mindig az történt, hogy egy bizonyos reformkorszakszerű szellemi, intellektuális pezsgés után eljutunk egy forradalmi helyzethez - 1848, 918, 45, 56 -, ezek után vagy egy jobb- vagy egy baloldali extrémítás, szélsőség föl számolja ezt a, tkp. a demokratikus berendezkedésre irányuló mozgalmat és akkor jön egy terrorkorszak és a terrorkorszak után pedig jön egy konszolidációs korszak és mindig a forradalomnak a leverése, az mindig külső segítséggel történik. Egy külhoni hadsereg jön Magyarországra és elvágja, ez így volt 49-ben, 19-ben. Na most, érdekelt ebből a szempontból a 45-48-as eset, akkor nem kell bejönni külhoni hadseregnek, mert itt van és az 56-os is, úgy néz ki, hogy itt is van meg be is jöhet. Na most ebből úgy néz ki, hogy ymindig a külpoli-

itikai helyzeten bukik el Magyarországnak a demokratizálása, részben a nyugati demokráciák cserben hagyják, részben úgy, hogy leverik, most arra kell törekedni, hogy ez ne következhesse be.

-

BORBÁNDI: - Abban nem volt félreértés, mindenki tudta többé-kevésbé, hogy a SzU-ban mire törekszik a Kommunista Párt. Ellenben az nem volt biztos, hogy sikerül-e akkor - én gondolok 45-46-ra -, hogy sikerül-e mindezt megvalósítani.

- BORBÁNDI Gyula -

- Mert akkor még érvényben volt a nagyhatalmak közötti háborús szövevény, egyfelől a nyugati hatalmak, másfelől a SzU között és ebben a térben mozogva, a magyarországi két szabad választás, vagy a fél-szabad 47-es választás is azt bizonyította, hogy^a Magyarországon ez a fajta a demokráciának akkori kísérlete sokkal tovább tartott, mint a környező országokban, akik hát hasonló körülmények között voltak. Ezért nem volt naivitás vagy nem volt illúzió az, amiben Bibó reménykedett és hát meg mások is, Kovács Imre elsősorban, hogy lehetséges Magyarországon valamiféle középutat találni a két véglet, a két szélsőség között. A jaltai megállapodások, főleg pedig a Jaltában elfogadott, Közép-Europára vonatkozó nyilatkozat szerint itt ezeknek a népeknek azt ígérték a Jaltában összeült és ott meg-egyező, egymással megegyező hatalmak, hogy itt a nép maga fogja eldönteni, hogy milyen kormányformában akar élni. Persze már elején fogva az világos volt, hogy akinek a hadserege itt tartózkodik, az többé-kevésbé el is dönti majd, hogy itten mi kerekedjék felül, de ebben a kezdeti stádiumban, közvetlenül a háború után még volt mód arra, hogy ez, a megszállási statutumból ne következzen azonnal és szükségszerűen az, hogy itt ugyanaz a rendszer kerekedjék felül, mint amelyik, ugye, a SzU-ban uralkodott és amely a többi környező országokban is már gyökeret vert. a mítosz, hogy Europa sorsa ott dőlt el, a szélsőségesen gondolkodók azt is mondják, hogy a nyugati hatalmak eladták, prédául dobták oda Közép-Europát a SzU-nak. Hát a gyakorlatban az volt, hogy a hadi helyzetnek kellett volna másképpen alakulnia, hogy azután a politikai helyzet is másképp alakuljon. De az világossá vált, hogy a jövő, az érdekeknek az egyeztetése és az érdekhatároknak a meghúzása, az tkp. annak alapján történik, hogy kiknek a csapatai mikor és hova érkeznek el. Jóllehet

Sztálinnak volt egy mondása, hogy ahol megvetik a lábukat, az logikus, hogy ők döntsék el a jövőendő társadalmi rendszert, de azért ők abba belementek, hogy a nyugati szövetségeseikkel hát egyeztessék az érdekeiket. De persze a SzU nem tartotta magát ahhoz a jaltai ígérethez, hogymódot és lehetőséget ad szabad választásokra.

- Ebben a nagyhatalmi logikában természetesen fel sem vetődött az, hogy az adott ország népe is beleszólhasson saját politikai rendszerének a kialakításába. De ilyen nagyobb lélegzetű társadalmi újramezdekésnél, mint azért amit ma érzünk Magyarországon, megint fölvetődik, hogy akkor van-e valamiféle harmadik útra lehetőségünk?

- A harmadik út nem egy elvrendszer, nem egy politikai doktrína, nem egy politikai program, hanem egy út, amikor lehe tőségek nyílnak meg cselekvésekre, mondjuk két szélsőséges cselekvésre, az a választás lehetősége, hogy vagy az egyiket vagy a másikat választom, de választhatok valami közbúlsót is. Ma,én úgy látom a pillanatnyi magyar helyzetben, abban az egész nép egyetért, hogy demokráciára kell törekedni, tehát ebben, gondolom, nincs eltérés. Abban viszont lehet, hogy ezt hogyan kell vagy hogyan lehet megközelíteni, milyen ütemben, milyen lépcsőfokokon keresztül és milyen legyen ennek a mechanizmusa. A harmadik út ma ebben a kontextusban, ebben az összefüggésben az, miféle praktikus megoldásokat és programot dolgozzon ki arra vonatkozóan, hogy a demokráciába való átmenet hogyan történik.

-

..... - Magyarországon az emberi méltóság forradalmát -

- ... András (?) -

- mindeddig nem sikerült megvalósítani, sem az első úton, sem a második, sem az ún. harmadik úton. Az európai történelemben ez a bizonyos emberi méltóság forradalma valósul meg, a középkori és az ókori keresztény humanizmusból kiindulóan megteremtődnek a szabadság kis körei a civil társadalomban, a kollektívákban és végülis ez vezetett el egy politikai és gazdasági demokráciához, ugyanakkor van egy ezzel homlokegyenest ellentétes társadalmi fejlődés, amelyben az emberiség nagyobb része él évezredek óta, amely a politikai zsarnokságoknak az egyszerű váltakozásából áll és a szó európai értelmében fejlődésről nem beszélhetünk és meggyőződésem szerint az utóbbi hetven év

létező szocializmusának a története is ugyanennek a zsákutcás fejlődésnek a létét bizonyítja és igazolja és nekünk ezzel szemben vissza kell térnünk minden nehézség ellenére a helyes európai demokratikus fejlődési úthoz. Arra gondolok, hogy a mai világban ...folyamatait nézve van egy olyan út, amelyik bizonyítja egy gazdasági, gazdálkodási rendszer életképességét, ez pedig a vállalkozói alapú piacgazdaság, a magántulajdonon alapuló gazdálkodásnak történelmi fölénye, amelyik virágzó gazdaságokat teremt és a gazdasági válságból való kilábalásokat biztosítja évszázadok óta. A központi, tervutasításos szocialista gazdaságból valamilyen keskeny ösvényen át kell menni a működő, életképes piacgazdaságba, harmadik útról gazdasági értelemben én így tudok csak beszélni.

- Az Ön koncepciója szerint tehát nem létezik harmadik út, hanem a helyes út az ... a polgári demokráciákban évszázadok óta kialakult, ... alapuló politikai rendszer, amely ... a gazdasággal.

-, amelyek egy-egy nemzetet, egy-egy ...közösségetaz emberi méltóság forradalmának a megvalósulásáig, beteljesedéséig, ezeknek azonban kétség kívül van egy közös értékrendszere, amit egyszerűség kedvéért nevezhetünk liberális értékrendszernek is és igenis ennek az egyik alapja aliberális piacgazdaság, a piaci verseny negatívumainak az észszerű korlátozása is ugyanilyen fontos, szociálpolitikával, a tulajdonformák esélyegyenlőségének a biztosítására gondolok, tehát ilyen valóságos kollektív tulajdonformák és ugyanakkor a másik oldalon az állami nagyvagyon kialakulásának a megakadályozására is. Ma Magyarországon az állami tulajdonnak, az állami nagyvagyonnak az átmentése folyik látszatintézkedésekkel, a magát menedzsernek át-
festő politikai bürokrácia úgy rendelkezik a gyárakkal, üzemekkel, hogy értékén alul eladja őket, ugyanakkor azonban gyakorlatilag semmiféle felelősséggel nem bír, hisz valójában ő nem magántulajdonos, csak szabadon rendelkezik, egy magántulajdonosnál sokkal szabadabban, a nemzeti vagyonnal.

- Végülis mi az az emberi méltóság, amit Ön ennyire fontosnak tart?

- Törekedni kell az emberek egymás közötti jogi egyenlőségének, valóságos egyenlőségének a megvalósítására is, de az alapérték nem a minden áron való egyenlőségre törekvés, hanem a szabadság. Valahol innen indul el a bibói koncepció és ennek a konkrét megvalósulását pedig érti a személyes szabadságjogoknak, az emberi jogok rendszerének a megvalósításán, érti a politikai jogok szabad gyakorlásán, egyesülési jog, gyülekezési jog, hogy szabadon alkothassanak pártokat, szervezeteket az állampolgárok és az egyének közösségei és ami itt nagyon

lényeges, mostanában egy kicsit elhallgattuk itthon Magyarországon is, hogy a bibói gondolat szerint a társadalmi önkormányzatok elemi szintjei legalább olyan fontosak, mint a csúcsokon alakuló politikai pártok. Itt ez jelenti a területi, a lakóhelyi és a munkahelyi önkormányzatoknak a fontosságát, Bibó István szemléletében.

-

- Négy gondolatsort, négy megközelítést hallottunk a magyar társadalom történelmi útkereséséről és a ma lehetséges verziókról. A lehetőség és adottság konfliktusáról pedig egyhelyütt így írt Bibó István: Minden történeti pillanatban van mérlege nemcsak a tényleges helyzetnek, hanem a valóságban benne rejlő lehetőségeknek is, melyek megvalósulása nem szükségszerű, hanem erőfeszítés és jóakarát kérdése.

Elhangzott műsorunk szerkesztő-riportere Sipos Júlia volt.

- o -

KOSSUTH-adó

5 h 40

FALURÁDIÓ

- A mikrofonnál a szerkesztő, Zala Simon Tibor

- A módosítások módosítása - talán nem túl cinikus megjegyzés ez a szerkesztő részéről, ha a szövetkezeti és a földtörvény módosításának parlamenti vitáját elemzi. Végére is a képviselők javaslataival kiegészültek a tervezetek és az országgyűlés így már elfogadta ezeket. Most akkor mennyire jó, tág határú, mennyire komplex a földről szóló törvényünk, kérdezem stúdióunk vendégétől, ... Istvántól, aki a MÉM hivatalának vezetője.

...István: - Ahhoz, hogy a földtörvény jól szolgálja a reformfolyamatokat és része legyen majd egy tulajdonreformnak is, a mai formájában már nem felel meg a követelményeknek, módosításra volt szükség. Ez a módosítás nem helyettesíti egy majd később megalkotandó földtörvényt, de mindenképpen szükséges volt azért, hogy szinkronba kerüljön a már korábban elfogadott társasági törvénnyel, ill. az egy nappal korábban az országgyűlés által elfogadott átalakulási törvénnyel. A módosított földtörvény az állampolgárok jogává, úgy is mondhatnám hogy állampolgári jogává teszi a termőföld szerzését és annak mértékének sem szab határokat.

- Behatárolt volt.

- Eddig behatárolt volt. Egyszerűbben úgy is mondhatnám, hogy állampolgári joggá vált a korlátlan termőföld- ill. ingatlantulajdon szerzés.

- Tehát aki mondjuk kisközgazda vagy termelni akar, eztán, ha meg tudja venni, mert nyilván ennek pénzügyi vonzata is lesz, akkor korlátlanul termelhet, ha tud venni földet.

- Helyes az a fogalmazás, hogy termelhet. Azzal egészíteném ki, hogy a föld tulajdonjoga vagy a föld használati joga egyúttal egy fajta termelési, művelési kötelezettséget von maga után. Ezzel a jogalkotó azt akarta kifejezni, hogy hazánkban a termőföld hasznosítása jól felfogott társadalmi érdek, következésképpen, aki földet birtokol vagy használ, hasznosítsa azt - a törvény szigoránál fogva - hát úgy érzem, hogy mindenek előtt a maga hasznára és a társadalom javára.

- Ha jól emlékszem a törvénytervezet előtti vitákra, akkor sokan

ezt kifogásolták, hogy ez elmarad.

- Mi természetszerűleg mindig azokkal értettünk egyet, akik az elmaradást kifogásolták volna. Szeretnénk elkerülni azt, hogy a pénztőke-mentés eszköze lehessék a termőföldvásárlás. Vagyis ne kerüljünk olyan helyzetbe, hogy akinek valami folytán jelentős pénzeszköze van, az földet vásároljon anélkül, hogy gondoskodna annak termőképes állapotban tartásáról, ill. műveléséről.

- Magánembernek, hogyha a kistermelőnek, magántermelőnek ez előnyös, ez a törvénymódosítás, vajon a nagyüzemeknek mennyi előnyt adott?

- A földszerzés lehetősége állampolgári jogon értelemszerűen vonatkozik a termelőszövetkezetek tagjaira is. Saját tulajdonukra történő földszerzés válik lehetővé. Az így megszerzett föld mentesnek kell, hogy legyen a beviteli kötelezettség alól és ezért az országgyűlés a földtörvénnyel egy időben megtárgyalta a termelőszövetkezeti törvény módosítását is és ott azt javasolja a téészek önkormányzatának, hogy ők maguk közgyűlésen, alapszabályban rögzítetten határozzák meg annak a földterületnek a nagyságrendjét, a mai háztájihoz hasonlóan, amit a téesz tagja tulajdonaként, a közös földhasználaton kívül, egyénileg vagy családi alapon, akár kisvállalkozásszerűen is megművelhet és tulajdonában és használatában tarthat.

- Értsem ezt úgy, hogy ha meghatároznak egy ilyen földterület-nagyságot akkor azt megveheti a szövetkezettől is akár?

- Termelőszövetkezet tagja termőföldet bárhonnét szerezhethet. Lehetővé válik az is, hogy a téeszbe földdel belépett szövetkezeti tag a bevitt föld nagyságáig, illetve a közgyűlés által meghatározott, szövetkezeti kívül művelt föld nagyságáig kikérheti, visszakérheti a jelenleg is tulajdonát képező, de közös művelésben lévő földet. Ha a közgyűlés három hektáros tagi gazdaság nagyságát állapít meg és a szövetkezeti tag öt hektárt vitt be valamikor a szövetkezetbe, természetszerűleg akkor katasztrális holdban kifejezve, most a három hektár nagyságrendig kérhet vissza a saját földjéből, családi művelésre és háztáji gazdaságba földet. Ha nem vitt be ennyit, akkor a bevitt föld nagyságrendjéig kérhet.

- Akkor a három hektárt sem kaphatja például meg?

- Akkor nem, csak azt lehet, amit bevitt eredetileg, illetve annak azt a határát, amit az előbb már példaként említettem.

- A módosításokból a sorra alakuló agrárreformkörök is hasznosan kivették részüket. A tapasztalatokat összegezték szerda este azon a

szűk körű tanácskozáson, amelyen az országgyűlés mezőgazdasági bizottságának, ill. agrárcsoportjának vezetőivel találkoztak. Megállapodás született, hogy egymás rendezvényeit kölcsönösen támogatják és az agrárreformkörök bedolgoznak a törvényelőkészítő munkákba is.

- Mai és holnapi esemény, hogy Mezőtúron a kisgépek gyártásáról, forgalmazásáról tanácskoznak a szakemberek. Az Agrobank Rt-ot is meghívták ide. Szabadalmi ügyvivőjük, Nagy Vilmos elképzeléseikről szólt az esemény sajtótájékoztatóján:

- A bank, az elsősorban a saját speciális lehetőségeivel kíván részt venni, finanszírozói oldalról segíteni a kisárútermelés fejlesztését. 500 mio Ft-ja van az Agrobanknak kinn, külnféle, kisárútermelést segítő programokban.

- Pályázatok is...

- Nem is egy. Ezek az ötletek, pályázatok megvannak. Ötlet- és ügyes kéz - pályázatot hirdettünk, amelynek konkrét nyertesei vannak. Ezek a szellemi termékeknek a gazdái a nyilvánosság előtt jutalmat kapnak.

- Miértlesznek itt most Mezőtúron?

- Meghívott előadói lettünk ennek a tanácskozásnak.

- Pénzzel nem? Arra gondolok, hogy valamikor a Bábolna ...pénzzel is megjelent.

- Gondolkodtunk egyébként azon, hogy kidolgozunk egy olyan konstrukció amelyik egyúttal egy pályázati keretbe illeszkedik, azonban ma még azt hiszem ennek a feltételei nem értek meg. Ez egy komplexebb kérdés. Amíg itt nem tisztáztak bizonyos döntéspontok, azt hiszem, felelőtlenség lenne egy ilyen.

- Már a gazdaságpolitikában, politikában, hogy végülis merre fogunk menni. De az Agrobanknak van egy lehetőség a kezében. Vállalnák-e pl. azt a szerepet, ha kis körben is, hogy ennek a programnak egy fajta menedzserei is lennének, nyilván is tartanák, piackutatást is végeznének?

- Egy ilyen programban résztvevő számára, névsz érint az Agrobank számára, úgy érzem, hogy ezt kötelező megtenni. Azonban én hangsúlyozom, elsősorban nem menedzselő cég akarunk lenni, mert erre vannak sokan az országban, akik alkalmasak.

- Nagy vita is kerekedett, hogy szabad-e valakinek ezt előírni vagy pedig legyen egy verseny...

- Mind finanszírozó, mind kereskedő részére is ösztönzőleg hat az, ha látja, hogy versenytárs van a piacon, mindenképpen az egészségesebb fejlődést segíti.

- Én meg egy kicsit a káosztól tartok, hogy túl sokan akarnak ugyanarra a szakterületre gépeket, műszaki berendezéseket elhelyezni és akkor esetleg több lesz belőlük, mint amire szükség van ebben az országban.

- Valamerre lépni kell a hazai mezőgépiparnak, az a helyzet, amiben jelen pillantban az ország termelési struktúrája, ill. gazdaságpolitik és gazdasági állapota van, ez sokáig nem tartható. Ez a lépéskényszer, én úgy érzem, hogym inden részvevőnek fel kell tudni mérni, hogy hol kíván ringbe szállni.

-

- Jún. 11-én tartja első országos nagygyűlését a Magyar Néppárt, amelynek egy hónapja már budapesti szervezete is van. SEBESTYÉN László, az országos szervező bizottság tagja segítette életre hívni a 17-tagú ideiglenes vezetőséget. 1947-ben egyébként ő volt az egyik jogelőd párt, a Nemzeti Parasztpárt titkára itt Budapesten.

Sebestyén: - Jelentős számban értelmiségiek fognak itt a mozgalomhoz csatlakozni, akik szolgálni akarják a népnek, s így elsősorban a parasztságnak az érdekeit. Mert azt a városban is lehet szolgálni, ha a törvényalkotásról, oktatásról, bármiről van szó, ami egyetemes érdekként kihat az ország minden lakosára. Ha van egy különleges szemlélet és szempont, hogy a parasztságnak pedig a nemzet asztaláról való kimaradását meg kell akadályozni, akkor ennek a rétegnek ebben, akik a fővárosban szervezkednek, igenis lehet feladatuk.

- Tehát hogy azt megnézni, hogy egyáltalán hogy alakul Budapesten az élelmiszerellátás vagy hogyan alakul Budapest és a vidék kapcsolata - És pl. azért figyelni kell, hogy a parasztság gyermekei milyen módon milyen mértékben tanulhatnak, hogyan kerülnek fel közép- és felső iskolákba. Erre mindig rendkívüli módon gondoltak a népi íróink. Az, hogy a környező településeket idekapcsolták Budapesthez és egy ilyen óriási, tkp. egy vízfejet hoztak létre, megszüntettek olyan autonómiákat, gondolok Budafoke, Nagytétény, Újpest, amelyek sokkal jobban járnának, ha visszakapnák az autonómiájukat. Tehát mi Budapesten is az egészséges településrendezésnek vagyunk a hívei, ahogy nem értünk egyet azzal, hogy teljesen önkényes módon szüntettek meg községi közigazgatásokat és hat-hét községet összevontak egy központba és tkp. nemcsak hatóság, de az iskolák elvételével még értelmiség nélkül is hagyták a falvakat. Feltétlen hívei vagyunk annak, hogy önkormány-

zatok legyenek, ne a megye diktálja felülről azt, hogy mi történjék a kisebb településeken, hanem az alulról választott emberekből alakuljon a megyei vezetőség, tehát ne egy irányító megye, parancsoló megye legyen, hanem egy szolgáló megye.

- Érthetem ezt Budapestre is, hogy Budapest sem egy ilyen parancsoszto, -adó központ legyen.

- Igen. Most külföldön voltam, ebben a Bős-Nagymarossal kapcsolatos jószolgálati bizottságban és ott Németh Lászlóra hivatkoztam egy nagyon kemény vitában, aki mindig azt mondta, hogy ő úgy alkot véleményt, hogy mindig a rész felől nézi az egészet. Akkor lehet igazán szintétikusan látni. Tehát ha a részt látom és az egészet. Ha csak a részt nézem, vagy csak résztől függetlenül az egészet, akkor biztos, hogy helytelen ítéletet fogok alkotni.

- Gyakran hangoztatják itt a program kidolgozásánál, hogy a Néppárt egy bizonyos magyar saját utat kínál. Hogy kell ezt érteni?

- A valóságból akarunk kiindulni. Vállaljuk és mindig gondoljunk Adynak arra a mondására, hogy mindig a nyáj a fontos és nem a karám. A téészesítés, az államgépezetnek ilyen fajta felépítése, az a karámban gondolkozó embereknek volt az erőszakossága. Nem akarahatok olyan berendezést minden áron ráerőltetni sem egy községre, sem egy városra, sem az egész ország lakosságára, amelyik túl nagy áldozattal jár és az embereknek nem teteszik. Veres Péter fogalmazta meg, hogy nem lehet az embereket az érzelmeik és a gondolkodásuk ellenére boldogítani. Ne akarjuk ezt! Végülis a népért van minden, amit csinálunk, tehát vegyük figyelembe az érdekeit és a kívánságait, a vágyait.

A Falurádió műsorát Zala Simon Tibor szerkesztette.

KOSSUTH-adó

DÉLI KRÓNIKA

12.00 h

A mikrofonnál: Merza Jenő

Tartalom-----

Időjárás-----

- Most a részletes tudósítások következnek. Reggel fél-kilenc óta folyik a munka a parlamentben, kapcsoljuk a helyszínt ahonnan Tóth Pál és Hollauer Tibor számol be a délelőtti eseményeiről.

- A költségvetés módosítása feletti vitával folytatja munkáját az országgyűlés. Ezt a tervezetet, és vele együtt a kormány csomagtervét még tegnap terjesztette a képviselők el BÉKESI László pénzügy miniszter. Milyen volt az a tervezés, amely négy hónap alatt rombadőlt? Hogyan lehet reménykedni a mostani valódiságában? A két kérdés végig vonul a hozzászólásokon, természetesen más-más megközelítésből. DEVSICS Miklós Nógrád-megyei képviselő arra a jelentős ellentmondásra hívta fel a figyelmet, hogy a kormány rövid távon nem tud mi tenni, viszont éppen ennek terheit és következményeit érzi igazán a lakosság. Sürgette, hogy zárja le a parlament Nagymaros ügyét, és a hasonló ügyeket, hogy végre a érdemi munkára lehessen koncentrálni.

- SZABÓ István bpi. képviselő kérte, hogy a tanácsok költségvetését ne csökkentsék, inkább arra kellene ügyelni, hogy a tanácsok a leosztott pénzt célszerűen használják fel. Ez ugyan ellentmond a helyi igazgatási szervek autonómiájának, ám SZABÓ I. szerint ez nem zárja ki azt, hogy a társadalom tagjai ellenőrző szerepüket gyakorolják.

- NOBIS Ferenc, ugyancsak bpi képviselő folyamatosan aggódott, legfőképpen azért, hogy a költségvetési deficit a tervezett 20 mrd. helyett már 60 mrd.-ra emelkedett.

- NÓBIS: Hogyan bízzak a módosító javaslatban, amikor azt ua. az apparátus készítette, mint a decemberit. Az a véleményem, hogy ha egy vállalatnál, vagy szervezetnél követel el a gazdasági vezetés olyan tervezési hibát, hogy tervezett negatív eredménynek háromszorosan realizálódik, azt súlyos személyi konzekvenciák nélkül nem ússza meg. De gondom az is, hogy a veszteséges termelés támogatásának szükséges és következetes csökkentését, miért nem

(DK)

hajtotta mégre korábban, haladéktalanul meg kell szüntetni a nagy külkereskedelmi vállalatok egyes területeken meglévő monopol helyzetét. Olyanra gondolok pl. mint a magyar-nyugatnémet munkaügyi megállapodás, miszerint 1989-ben 2.500 fő kaphat Nyugatnémetországban munkavállalási engedélyt, és ezt a keretet négy nagy külkereskedelmi vállalatnak adták oda, hogy gazdálkodjon vele. Jöjjön létre egy szakmai szövetség, a munkaerő exportban érintett vállalatok között, az érdekegyeztetésre és a gazdaságosság döntsön, ne a gazdaságban elfoglalt hely.

- MAGYAR Pál Békés-megyéből továbbra is kétségeit hangoztatta, hogy vajon amostani költségvetést elfogadják, néhány hónap múlva nem kerül-e ismét vissza a parlament elé.

- MAGYAR: Ki a felelős a kialakult helyzetért, az a békés-megyei munkás vagy paraszt, akinek erejét meghaladó, egészségét veszélyeztető munkája eredményeként átlagosan megközelítőleg 6.500 forint jövedelemre tesz szert, mintegy 15 %-al kevesebbet, az országos átlaghoz képest. Én úgy gondolom, átcsoportosítással, a lakosság életszükségleteit már korábban is jelentősen könnyíteni lehetett volna. Ehelyett mit tapasztalunk. Az utóbbi időben egyre-másra látnak napvilágot az átgondolatlan intézkedések, legutóbb az autópályadíj kudarcát követően emelték a benzin fogyasztói árát. Vajon gondolt-e arra valaki, hogy a mezőgazdasági termelés különféle fázisaiban, hány munkagépet kell üzemeltetni a parasztnak, szerény haszon reményében. Ezért a benzin árának emelése elleni küzdelem, engem a jobbágy sarcra emlékeztet, akik a megfizethetetlen tized miatt, a harcuk során elérték, hogy kilencedet fizethetnek.

- Vajon ultimátum nélkül is megtette volna-e ezeket a lépéseket a kormány - tette fel a kérdést KOVÁCS András heves-megyei képviselő, szerinte csak részben. A nemzetközi segítőkézség és a hazai sürgető helyzet a mellékhatásokkal együtt is kedvező terep most a megújulásra. Arra azonban, mint képviselő is keresi a választ, hogy hogyan érhető el, hogy itt és most, a nagyközösség javára is döntés szülessen. megállapítása szerint a parlament párt frakciója, amely a képviselők 75 %-t tömöríti, ugyancsak rontotta a törvényhozók szavahetőségét.

(DK)

- FEKETE János kulcsmondatának igazát az sem csökkentette, hogy korábban ő volt a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettese, hosszú időn át. Azt mondta, hogy ne azt bántsuk, aki a hiteleket felvette, hanem azokat, akik ezt elherdálták. Ma már tényként regisztrálhatjuk, hogy nem lett volna szabad egyszerre elkezdni a tengizi, a paksi és a nagymarosi beruházásokat, a jövőt tekintve pedig csak az lehet a cél, hogy a személyi jövedelemadó és a vállalkozási adó kulcsait csökkentsük, ua. vizsgáljuk felül a támogatásokat és a kivételezéseket, hogy ezzel is csökkenthető legyen a költségvetés hiánya.

- K.Hallgatóink itt a Parlamentben most szünet van, hiszen tart a pedagógus ünnepség, de úgy tudom, ide még kapcsol a Déli Krónika.

- Ez valóban így van, most azonban elmondom hallgatóinknak, hogy többen telefonáltak szerkesztőségünkbe, hogy nem találják az aluljáróban az árusoknál az Országgyűlési Tudósítások c. lapot, kérdezik mi történt? Megnyugtatóul elmondhatjuk, mindössze annyi, hogy most már az újságárusoknál vásárolható meg. - Most pedig a magyar parlament csehszlovák szemmel. Forró Evelin lapszemléje következik, amelyből azonban.....

(folytatás a következő oldalon)

- Most pedig a magyar parlament csehszlovák szemmel. Forró Evelyn lapszemléje következik, amelyből azonban egyebet is megtudunk:

- Nehéz gazdasági helyzet. Drámai hangok a magyar parlamentben. Akut csődveszély. Törvénymódosítások. Ezekkel a címekkel tudósítottak a magyarországi helyzetről a cseh és a szlovák lapok. A RUDE PRAVO és a pozsonyi PRAVDA hosszan fejtegeti, hogy az ország nettó adósság-állománya 14,5 milliárd dollár, de nemcsak ez a mérleg áll rosszul, hanem a költségvetés hiánya is jelentős. Ez az állapot azért jöhetett létre, írják, mert sok évig lényegesen többet költöttek, mint amennyi pénz volt, most pedig drasztikus intézkedések kellenek, hogy a teljes krachot elkerüljék. Nem véletlen, hogy ezt emeli ki a két pártlap, hiszen hosszú idő óta arra figyelmeztetnek, hogy Csehszlovákiában el kell kerülni az eladósodást, az inflációt, vagyis ide vezet a piacgazdálkodás. Az ujságok megemlítik azt is, hogy most kerül a magyar parlament elé a nagymarosi vízlépcső építkezésének felfüggesztése. Érdekes, hogy a pozsonyi ÚJ SZÓ ma közli a nyugat-szlovákiai nemzeti bizottság állásfoglalását, amely szorgalmazza, hogy a szövetségi kormány ragaszkodjon a vízlépcső teljes felépítéséhez mindkét oldalon. A RUDE PRAVO már tegnap ismertette ezt. Külön írásban számol be a RUDE PRAVO és a szlovákiai PRAVDA Nagy Imre temetésének előkészületeiről, szó szerint idézve az MSZMP nyilatkozatának egyes részeit.

Az MSZMP közzétette téziseit az agrárpolitika megújítására. A dokumentum rámutat, hogy alapvetően helyesnek bizonyultak a 32 éve meghirdetett irányelvek, ám mára jócskán megváltoztak a feltételek, azonkívül több elkövetett hiba is a termelési viszonyok továbbfejlesztését indokolja. Az MSZMP célja, hogy utat nyisson a termelők kezdeményezéseinek, erősítse a gazdatudatot, felélessze a hagyományos paraszti értékeket, mégpedig mindezt úgy, hogy a hazai mezőgazdaság igazodjon a piacgazdaságra való áttérés követelményeihez. Az MSZMP céljai között szerepel, hogy a hazai termelésre alapozva, továbbra is kiegyensúlyozott legyen az élelmiszer ellátás és javuljon a minőség is meg a választék is. Fokozni kell az agrártermékek versenyképességét és a mezőgazdasági politikának egyúttal elő kell segítenie a vidék sokoldalú fejlesztését, de úgy, hogy közben megóvják, sőt javítsák a föld termőképességét. Ehhez lehetővé kell tenni, hogy a termelők maguk választhassák meg az adottságaiknak leginkább megfelelő termelési és érdekeltségi formákat, ami viszont feltételezi

a tulajdonviszonyok korszerűsítését és azt, hogy a föld eladható és megvásárolható legyen. Az MSZMP agrárpolitikai tézisei szorgalmazzák a szövetkezeti mozgalom megújítását, ideértve a többféle tevékenységet is vállaló téeszerek létrehozását. A dokumentum megállapítja, hogy várhatóan a nagyüzemi termelés marad a meghatározó, ugyanakkor esélyegyenlőséget kívánnak teremteni a szövetkezetek, az állami gazdaságok, a kistermelők, ill. a magángazdaságok számára. Ennek érdekében a dokumentum amellett van, hogy az ágazati minisztérium ne avatkozzon be érdekképviselési és operatív ügyekbe. Az árak, az adók, a támogatások és a hitelek együttesen garantálják a népgazdaság többi ágazatával azonos tőkemegtérülési esélyt. Az MSZMP ugyanakkor az agrár-gazdaság sajátosságai miatt szükségesnek tartja a támogatások rendszerének megőrzését. A Központi Bizottság felkéri a kormányt, hogy készítsen olyan munkaprogramot, amely az átfogó gazdasági koncepció részeként a magyar mezőgazdaság nemzeti programjául szolgálhat.

-

Közeledik a tanév vége és a pedagógusnap. Mint ilyenkor mindig, idén is kitüntetések adnak át kiváló pedagógusoknak. Újra kapcsoljuk a Parlamentet, a kitüntetési ünnepség helyszínét. A tudósító B. Király Györgyi:

- A Kupolatermben nemsokára 187 pedagógus veszi át az Apáczai Csere János-díjat, ill. a kiváló pedagógus kitüntetést GLATZ Ferenc művelődési minisztertől. Nyilván nem várják el tőlem, hogy a kitüntetettek nevét felsoroljam, hadd mondjak el csak annyit, hogy akad közöttük napközis tanár, tanító, egyetemi tanár, akadémikus. Egyszóval az alapfoktól a felső fokig képviselik a pedagógus társadalmat. Mindkét kitüntetésre természetesen pénz is jár. Az Apáczai Csere János-díj mellé 30.000 forintot tettek borítékba a művelődési minisztérium illetékesei, a kiváló pedagógus kitüntetés mellé pedig 15.000 forintot. A pénznek egészen biztosan lesz helye, hiszen az elmúlt hetek - és most ünneprontó lesznek - pedagógus figyelmeztető sztrájkjai a pedagógusok bérköveteléseire irányították a figyelmet. Sokan úgy vélik, joggal, hogy a társadalom a pedagógusnapi ünnepi beszéddel meg a különböző díjakkal a nevelők hátrányos helyzetét próbálja kompenzálni. Hogy a parlamenti kitüntetés kapcsán mennyit vonhatunk le a társadalom lelkiismeretfurdalásából, nem tudom. GLATZ Ferenc és a művelődési minisztérium minden esetre megpróbálja. S hogy sajnos a társadalom s incsen túl jó helyzetben, az is bizonyítja,

hogy a Parlament VAdásztermében tartandó fogadás meglehetősen szerénysz. Igaz, a teasütemény mellett olyan fontos politikai és állami vezetőkkel is kezet foghatnak majd a kitüntettek, akiktől az oktatás jövője függ. Az elnökség tagjai között ott van NÉMETH Miklós miniszterelnök, GRÓSZ Károly, az MSZMP-KB főtitkára, STARK Antal államtitkár és természetesen a kitüntetéseket átadó GLATZ Ferenc miniszter is. Bár a miniszter éppen most mondja beszédét és nem ért végére, én most mégis írása utolsó passzusát idézem, ui. hogy önöket tájékoztathassam, elkértem az írást. A miniszter a következőkkel zárja majd beszédét: a kormánynak meg kell találni azt a szövetségest, amelyik a legtöbbet tehet az ezredforduló magyar társadalmának átformálódásáért. Az első számú szövetségesek a pedagógusok. A miniszter elmondja, hogy az új kormány már megtette az első lépéseket. Egy új művelődési minisztériumot formálnak, amelyik az elmúlt negyven év kulturális politikájából leadja az ellenőrző, direkt irányító funkciókat. Bár nem állnak rendelkezésükre száz milliárdok, hogy a tanárok fizetését egyik hónappal a másikra 50 %-kal növeljék, megpróbálják érvényre juttatni a pedagógusok érdekeit. A tanár és a kormányzati politikus nem fog összeveszni személyemben, gondolhatják, hogy a tanár fogja vezetni a minisztert. A stúdióé a szó.

- Köszönjük szépen. A következő interjú főszereplői ugyancsak pedagógusok, de egy kicsit másként. Egy petíció története Belénassy Csaba interjújából, amelyet LÁSZLÓ Gyula pécsi docenssel készített.
- Közreadtak egy petíciót, amelynek címe "Magyar dolgozók, munkások!"
- Azt szeretnénk elérni, hogy az egész társadalom álljon mellénk abban, hogy a felsőoktatás a normális funkcionálásához szükséges feltételeket megkapja.

_ Kicsit azt is sugallja az írás, hogy itt megpróbálták azért játszani az elmúlt években egymás ellen a társadalmi rétegeket.

- Nem arról van szó, hogy egymással szemben játssza ki a gazdaság-irányítás az értelmiséget és a munkásokat, bár van ilyen hangulat-keltés is, de mi nem ezt akarjuk hangsúlyozni, hanem azt, hogy a társadalom minden tagja értse meg, gondolja végig azt, hogy saját érdeke az, hogy a felsőoktatás megfelelő feltételeket kapjon.
- A kormány új csomagterve, amely kényszerűségből megnyirbálja a költségvetést, nem érinti az oktatásra fordítható összegeket. Önök ezt jó jelnek veszik-e?
- Jó jel, de megítélésünk szerint még nem elegendő. Végeztünk olyan

számítást a közgazdasági karra vonatkozóan, hogy az elmúlt néhány évben a felsőoktatás reálbér csökkenése kétszerese volt a népgazdasági átlagnak.

- Ön az egyetem szaksz szervezeti bizottságának titkára. Viszont ezt a rendezvényt közösen szervezték a TDDSz-szel, a független szakszervezettel.

- Nem lenne szabad, hogy ritka eset legyen, hiszen végső soron munkavállaló érdekképviselői, érdekvédelmi szervezet vagyunk mind a ketten.

- A SZOT és a Szociáldemokrata Párt egyetért abban, hogy megfelelő feltételek mellett, mielőbb össze kell hívni a négy oldalú kerekasztal tanácskozást.

A két fél NAGY Sándor és BARANYAI E. Tibor vezetésével tegnap kezdett konzultációkat. Megállapodtak abban, hogy szakértőik ezentúl rendszeresen megvitatják a munkavállalókat érintő kérdéseket, politikai, gazdasági és szociális ügyekben illetékes összekötőik pedig folyamatosan tartják a kapcsolatot.

- Milyennek ítéli, értékeli az árúellátást a Szakszervezetek Országos Tanácsa? Elnökségi ülésükön erről is szó volt délelőtt. Gárdai László tudósítása:

- Az év első négy hónapjában 2 %-kal többet vásároltunk a tervezettnél ezen belül azonban ruhára és éttermekre kevesebbet költöttünk. Az iparcikkek - a vámrendelkezések hatására - jóval kelendőbbek voltak, mint eddig. Minderről SPILÁK Ferenc, a tárca miniszterhelyettese tájékoztatta a SZOT elnökségének tagjait. 89-re a miniszterhelyettes élelmiszerből és ruhákból nyugodt, kiegyensúlyozott árúellátást ígért, de szó volt arról is, hogy a piac még nem kényszerítette ki, hogy legyenek olcsó, pontosabban fogalmazva viszonylag olcsó termékek. Volt, aki azt kérte számon, hogy miért nem közelítenek a hazai árarányok a nyugat-európai színthez. Ez csak a mielőbbi bér- és árreform után lehetséges, mondta a miniszterhelyettes. A forint leértékelésétől tartva, aki teheti, valutában tartalékol. Mások tartós fogyasztási cikkek vásárolnak, mondta SPILÁK Ferenc. Arról már SZÁRAZ György, a SZOT gazdaságpolitikai osztályának munkatársa beszélt, hogy a televíziók, mosógépek, fagyasztóládák azért olyan drágák, mert nincs verseny és a szervezetlenséget és a rossz munkát a vevőkkel fizettetik meg a gyárak. A miniszterhelyettes ismét beszámolt arról, hogy a magánimportban behozott termékekre is 25 %-os

ÁFA kivetését tervezik. A szolgáltatások ára többek között éppen az ÁFA miatt emelkedett. A gondok visszaköszönnék: korszerűtlen, elavult műszerek, növekvő adóterhek és az állandósult alkatrészhiány nehezíti a munkát. A megbízások egyharmadát fűsiban végzik el, ennek összege évi 30 milliárd forintba tehető. Az is elhangzott a mai tanácskozáson, hogy a gyermekcipők ára három év alatt, a férfi cipőké négy év alatt megduplázódott. Erre a tényre még a tárca vezetői sem tudnak igazán megbízható érvet.

(folytatás a következő oldalon)

(DK)

- A székesfehérvári kétnapos monetáris vagy ha úgy tetszik pénzügyi konferencián ma első sorban a Magyarországon kíváncsok bankrendszeréről volt szó. Babiczky Klárát hallják.

- Demián Sándor a Magyar Hitelbank elnöke vezérigazgatója beszélt a kereskedelmi hitelbankokról, de egyúttal őszinte diagnózist is adott a gazdaság egészéről. Elmondta, hogy 1968-tól 88-ig vajúdott az újfajta bankrendszer Magyarországon. S végül is nem született meg a konzervatív erőknél köszönhetően, amit vártak. Tillik egy speciális magyar bankrendszer jött létre, amelynek egyik legjellemzőbb vonása, hogy nem független a jegybank hanem egyfajta bankminisztérium. A kereskedelmi bankok pedig bankfiókként működhetnek csak. Nem kell újfajta bankrendszert kitalálni. Csak engedni kell működni a világon jól bevált módszereket. A jegybank a parlamenthez tartozzon - mondta Demián Sándor - mert csak így képes ellenőrizni a költségvetést, és végezni a kormány munkájának bírálatát is. Gazdasági élénkítést, szerkezet átalakítást pénz nélkül nem lehet végrehajtani. A gazdaságtól pedig a múlt évben jelentősen elvonták a pénzt. Ezért állnak most sorban hitelért a vállalatok.áramoltatni a gazdaságba, ha növekedést akadunk. - hangsúlyozta Demián Sándor. Fontos, hogy a hibás tervekért és döntésekért vonják felelősségre az elkövetőket a jövőben.

- Még mindig pénzügyek. Sőt, a lakosságot érintő pénzügyek, amelyről a MNB elnöke egy osztrák lapnak nyilatkozott. Földváry Zsuzsa tudósítása.

- 400-500 millió dollárra becsülte a magyar lakosságnál feketén lévő valuta összegét a magyar nemzeti bank elnöke a DIE PRESSE-nek adott interjújában. Alaptalannak nevezte a BC-számlák befagyasztásáról elterjedt híreszteléseket. Mint mondta, éppen ellenkezőleg a bank bővíteni szeretné a BC-számlákkal járó szolgáltatásokat. Növelni népszerűségét. BARTHA Ferenc sikeresnek minősítette a magyar bankhálózat decentralizálását, de elismerte, hogy a hitelpolitika nem elég szelektív. A pénzügyintézet nincs eléggé abban a helyzetben, hogy a hiteleket a jól menő, dinamikus vállalatokhoz

(DK)

csoportosítsa át a gyengéktől. A magyar pénzpiaci folyamatokat fejletlennek nevezte a pénz-politikus, s mint mondta a gazdaságban kevés a tőke. Ezért a költségvetési hiány finanszírozási lehetőségei korlátozottak. Már nincs lehetőség arra, hogy a hiányt Magyarország külföldi forrásokból finanszírozza, hiszen ezt tette 20 évig. Nem lehet már tovább sem a lakosságot, sem a vállaltokat megterhelni. Olyan pénzügyi reformra van szükség, amelynek révén csökkennek a kiadások, és pótlólagos állami bevételek segítségével egyensúlyba kerül a költségvetés. A meglepően jól tájékozott osztrák újságírónak arra a kérdésére, hogy nem érzi-e pozícióját veszélyeztetve az áprilisi kétszeri valutaleértékelésre vonatkozó bírálatok miatt, Bartha Ferenc azt válaszolta, hogy a többlépcsős leértékelés kizárólag a kormány döntése volt. A bank egyszeri, erőteljesebb devalválást kezdeményezett. Itt tehát egyértelműen a kormányt terheli a felelősség.

- Még mindig Földváry Zsuzsát hallhatjuk, de már a bécsi leszerelési tárgyalásokról.

- Ösztönzően hatott a bécsi leszerelési tárgyalásokra a brüsszeli NATO- csúcson előtrefeszített négy pontos amerikai javaslat. A VSZ és a NATO 23 országának tárgyalófelei megállapodtak, hogy tanácskozásukat két munkacsoportban folytatják tovább. Ez pedig már a leszerelési megbeszélések konkrét szakaszát jelenti. A nyugat-német delegáció vezetője elismerte, hogy Bush javaslatai új dinamizmust adnak a bécsi megbeszéléseknek. Az általa említett időhatár, amely szerint a tárgyalásokat hat-tizenkét hónapon belül be kell fejezni, komoly kihívást jelent valamennyi küldöttség számára. A munkacsoportok kedden fognak összeülni, i mmár ahogyan eredetileg a VSZ kezdeményezte, hat fegyvernem csökkentéséről egyezkedni. Az egyik csoport a fegyvernemei definíciójával, mennyiségével a leszerelés ellenőrzésének kérdéseivel foglalkozik. A másik a stabilizációs intézkedések, a tényleges csökkentések kidolgozásával.

(DK)

- A SZU-ban az elmúlt évben 72 rakéta támaszpont közül 35-öt felszámoltak. A közepes hatótávolságú nukleáris rakéták megsemmisítéséről kötött szerződés életbe lépése óta történteket Viktor Karpov külügyminiszterhelyettes összegezte. A részletekről elmondta, hogy leszereltek 345 közepes, és 600 rövid hatótávolságú rakétát. Karpov beszámolt többszáz indítóállás megszüntetéséről is.

A japán parlament Uno Szoszukét választotta meg az ország kormányfőjévé. A törvényhozás két háza azután döntött így, hogy Uno lett a kormányzó liberális demokrata párt vezetője. Az új miniszterelnök a vesztegetési botrányba belebukott T. Noborut követi a japán kormány élén.

A kínai külügy szóvivő közlése szerint nincs változás a kínai KP. a kormány, a parlament és a hadsereg vezetésében. A szóvivő cáfolta azokat a híreket is, amelyek szerint Teng-Hsziao ping beteg és kórházban ápolják. A külügyi sajtóértekezleten tájékoztatták a Pekingben dolgozó külföldi újságírókat is. Ezentúl gyakorlatilag semmilyen újságírói tevékenységet nem folytathatnak a statáriális hatóságok előzetes engedélye nélkül. A külföldi tudósítók pekingi klubja nyilatkozatban tiltakozott az intézkedések ellen.

- Következő tudósításunk színhelye Moszkva. A népképviselők kongresszusáról beszél Barát József.

- A népképviselők kongresszusán ma harmadszor is felszólalt Csingiz Ajkmaszov? Ez nem lenne említésre méltó esemény, ha a világhírű író nem váltott volna hangot. Hogy ha egy személyes beszélgetésből nem tudnám, hogy Ajkmaszov közéleti szereplése is tudatosan alárendeli írói munkájának, azaz mindig csak annyit amennyit éppen lehet, hogy lojalitása ne váljon kérdésessé, tehát engedjék dolgozni. Ajkszmatov első felszólalása sokat nem tetszését, sőt felháborodását váltotta ki, hiszen ő volt, aki M. Gorbacsovot a brezsnyevi idők hízelgő cifra stílusában javasolta a legfelsőbb tanács elökének. Népszerűségét nem fokozta az sem,

(DK)

hogy a harmadik napon, amikor látható volt, hogy a küldöttek véleménye jó néhány kérdésben kibékíthetetlenül eltér egymástól, szintén csak a régi idők modorában az egység védelmében szólalat fel, már-már azt kérve, hogy söpörjenek minden gondot a szőnyeg alá. Mindennek fényében különös volt arról hallgatni a tekintélyes író, hogy a SZU-nak csak azt sikerült 70 év alatt megmutatnia, hogy milyen az a szocializmus, amit nem szabad követni. Ajkmatov sokak őszinte elképedésére kijelentette, hogy a szocializmus az amit Svédország Ausztria vagy Finnország hozott létre, mert ezeknek az országoknak a társadalmi berendezkedése valóban az embert szolgálja. Véget kell vetni a kényszermunkára épülő kaszárnya-szocializmus rendszerének mondta Ajkmatov. Az író szerint ma az ellátás javítása a legfontosabb cél a SZU-ban erre ő nem lát más lehetőséget, mint hogy az ország vegyen fel kölcsönöket. Figyelemre méltó az a gondolata is, hogy a SZU-ban vezessék be az alternatív katonai szolgálatot és aki nem kíván fegyvert venni a kezébe, tölthesse szolgálatát mezőgazdasági munkával. A kirgiz Ajkmatov, aki emberemlékezet óta kizárólag oroszul ír és nem anyanyelvén, most határozottan síkra szállt a nyelvek egyenjogúságának eszméje mellett. Kijelentette, hogy a krími tatárok követeléseit ki kell elégíteni, anémetek önkormányzatot kell kapjanak. Majd a németek megmutatják nekünk, hogy hogyan kell egy autonóm területet példásan működtetni, - tette hozzá. Ajkmatov felszólalása a kongresszus légkörének változását mutatja. A képviselők egy része ma még nem tud elszakadni a régi sablonoktól és elképedve figyeli a bátor, a párt szerepét megkérdőjelező, a magántulajdont teljes köztársasági szuverenitást követelő felszólalásokat, és a munkásdemagógia hagyományai szerint ezek a képviselők a párt- és az apparátus tiszteletére oktatják a többieket. A konzervatívok között osztatlan tekintélyű Ajkmatov felszólalása sokakat elgondolkodtat majd.

Közlemény:

A magyar autóklub mozgássérültjeinek csoportja lemondja azt a tüntetést amelyet ma délután 4-re hirdetett meg a Kossuth Lajos térre, ugyanis petíciójukat eljuttatták NÉMETH Miklós miniszterelnökhöz, és azt az ígéretet kapták, hogy rövid időn belül kedvezően

(DK)

megoldják problémájukat.

Kedves hallgatóink, A DK-t hallották, amelyet ma Kardos Ernő szerkesztett. - Viszonthallásra.

- o -

KOSSUTH ADÓ

HÍREK

14.00 h

Az Országgyűlés mai tanácskozásán déltájban a képviselők javaslataira előbb a kormányfő NÉMETH Miklós majd a pénzügyminiszter BÉKESI László válaszolt. A helyszínről jelenti tudósítónk Tóth Pál.

- 8 ellenszavazattal és 38 tartózkodással az országgyűlés elfogadta az 1989. évi költségvetési törvény módosításáról szóló kormányjavaslatot. A vita lezárása előtt szót kért a miniszterelnök is. Fontosnak tartotta beavatni a képviselőket azokba a tárgyalásokba, amelyeket a kormány folytat a Valutaalappal. Szükség van ugyanis a három éves program finanszírozására..A pénzügyi szervezetekben megvan a hajlandóság hogy támogassák a kormányprogramot, de kemény kikötéseik is vannak. Negyedévenként kell adatokat szolgáltatni részükre, ragaszkodnak ahhoz hogy a belső piacépítéshez és az egyensúly megteremtéséhez a piaci módszereket alkalmazza a kormány. Ne legyen túlköltekezés és ha mégis, akkor a piacról finanszírozza a gazdaság. A velük való kapcsolattartás létkérdés. - mondotta NÉMETH Miklós. - Sokan kérdezték, hogy mennyivel segítjük mi más országokat. Az évtized elején évente 5,2 milliárd ft volt, 1989-re márcsak 2 milliárd ft ez az összeg. Tiltakozások özöne zúdult rá amiatt, hogy tegnap megnevezett néhány vállalatot, amelyeknek felszámolása elkerülhetetlen. Elismerte, hogy ő a május 24-i állapotnak megfelelően nyilatkozott, amit a PM_től kapott. És közben kiderült,

(DK)

hogy 29-én már RT-gá alakult át a Labor Műszeripari Művek és a Bpesti Bőripari Váll. A benzin áremeléssel kapcsolatban javasolta, hogy az országgyűlési szakbizottságok jelöljék ki azt a csoportot, akik ellenőrzik majd a benzin áremeléséből befolyt pénz felhasználását. Már körözik a képviselők között dr. Kőrös Gáspár Bács-kiskun megyei képviselő beadványát, amelyekben bizalmatlansági indítványt kezdeményez MARÓTHY László miniszterrel szemben. Az elkövetkezendő órákban feltehetően azt is megtudjuk, hogy az visszahíváshoz szükséges aláírás összejön-e van sem. - Stúdió!

Bpesten a Pedagógus Nap alkalmából tanárokat, tanítókat tüntettek ki a parlamentben. Kimagasló szakmai munkájukért ezuttal 16-an vehették át az Apáczai-Csere János díjat. 172-en pedig a Kiváló Pedagógus kitüntető címben részesültek.

Nyugati források szerint Prágában újra letartóztatták V.Havelt. Az ellenzéki drámaíró néhány hete szabadult a börtönből, miután eredetileg kiszabott 8 hónapos szabadságvesztéséből négy hónapot elegedtek a hatóságok. Havel azért ítélték el legutóbb, mert résztvett a januári Vencel téri tüntetéseken.

A SZU enyhíteni fogja azokat a kiutazási korlátozásokat, amelyek az államtitokról tudó lakosait érinti. Ezt a szovjet küldöttség vezetője közölte a párizsi emberi jogi tanácskozáson. Ezt követően Kanada képviselője kifejtette, hogy az utazási korlátozást legfeljebb 2-3 évig kellene fenntartani, mert a mai világban semmi sem maradhat sokáig titokban. A szovjet terv egyelőre öt éves korlátozásról szól.

A szerb köztársasági elnökségen nyílt levélben szeptatizmussal vádolja a szlovéniai vezetőket. Az írás azzal a szlovén vélemény-nyel vitatkozik, amely szerint Szerbia Jugoszlávia tagköztársaságainak túlzott egységét követeli. A szerbek viszont azzal vádolják a szlovéneket, hogy a koszovói problémákkal kapcsolatban beavatkoznak Szerbia belügyeibe. A szlovéniai kommunisták szövetsége központi bizottságának elnöke nemrég kifejtette, hogy az elszakadási jogok alkotmányba foglalásának követelésével hangsúlyozni akarják, a szlovéneknek szabad választási lehetőségük az együttélés a jugoszláviai népekkel. - o -

KOSSUTH ADÓ

RENDKÍVÜLI ÁLLAPOT

14.10 h

- A kérdésre - lehetséges-e rendkívüli állapot Magyarországon - ami főleg baráti beszélgetéseken gyakran elhangzik - általában bizonytalan a válasz. Annyira viszont mindenki komolyan veszi mint lehetőséget, hogy kialakítja a maga - sokszor természetes felszínes - egy-két mondatos véleményét. A műsor készítőinek szándéka: megvizsgálni azt, hogy érdekében állhat-e valakinek egy ilyen fordulat? Kik lennének a vesztesei vajon hogyan reagálna a szocialista és a tőkés világ, hogyan reagálnának a katonai szövetségek tagjai és a semleges országok, hogyan fogadnák tőlünk keletre ill. nyugatra, s végül ami a legfontosabb: nyújthat-e ez az ország társadalmi gazdasági, politikai gondjaira megoldást?

A műsort készítette: CSűrös Csilla, Hollauer Tibor és Obersovszky Péter.

Az egy órás műsor lehallgatható.

Tape No: B-32035

KOSSUTH ADÓ

TIZENHAT ÓRA

16.00 h

- Rengetek érdekes hírünk van - a mikrofonnál Martin Kovács Milós - előre csak annyit, ha szabadba mennek záporra, zivatarra számítsanak. - T a r t a l o m : ---

- Most pedig kapcsoljuk a parlamentet, tudósítónk Hollauer Tibor.

- Úgy bírkózunk vele, mint egy mesebeli szörnnyel a szegény ember legkisebb fia. A hasonlat NÉMETH Miklós miniszterelnöktől származik, ez a bizonyos szörnyeteg pedig nem más mint a bős-nagymarosi vízi erőmű. NÉMETH Miklós felszólalásában leszögezte, a kormány előtt nem volt más alternatíva mint az építkezések felfüggesztése. Hiszen olyan sok a bizonytalansági tényező a földrengéssel kapcsolatos vizsgálatoktól kezdve a végső költségeken keresztül a környezetvédelmi kihatásokig, hogy egyszerűen nem volt más lehetőség. Még a miniszterelnök előtt Jakab Róbertné, a parlament alelnöke elmondta, hogy az elmúlt napokban 78 ezer 404 aláírást kapott azoktól, akik az erőmű építésének folytatására szavaznak és 164.323-at azoktól, akik népszavazást szeretnének. A kialakult vitában egyébként a miniszterelnök után Szentágothai János akadémikus is üdvözölte a józan realitás térnyerését. Südi Bertalana viszont szigorú felelősségre vonását indítványozta mindazoknak, akik a szakmailag képzetlen képviselők manipulálásában a múlt évi szavazásnál résztvettek. A mostani vita tétje egyébként, hogy az országgyűlés elfogadja-e NÉMETH Miklós beszámolóját az erőmű leállítást. A szavazástól függetlenül a leállítás ténye természetesen megmarad.

- Köszönjük szépen a tudósítást.

- Béremelésekről határoztak az érdekegyeztető tanács ülésén, Nejj Györgyöt hallják.

- Az országos érdekegyeztető tanács egyetért azzal, hogy július 1-től a színházak, énekkarok, szinfónikus zenekarok, táncegyüttesek hivatalosan szólva költségvetési rend szerint gazdálkodó intézmények dolgozóit összesen 95 millió ft-ot kaphatnak béremelésre.

(hírek 16)

A társadalombiztosítási járulékot a költségvetés fedezi. Ez az intézkedés kb. 7700 embert érint. A vasutas dolgozók bérének emelésére idén 400 millió ft használható föl a társadalombiztosítási járulékot viszont a MÁV-nak kell fizetnie. Ez kb. 172 millió ft. A tanács tagjai egyelőre nem határoztak a béremelés pontos dátumáról, az ülés tart.

-

A SZOT elnökség és Spilák Ferenc miniszterhelyettes az ellátásról tájékoztatta - tudósítónk Gárdai László.

- 89-re a miniszterhelyettes élelmiszerből és ruhákból nyugodt kiegyensúlyozott áruellátást ígért. Szó volt arról is, hogy a piac még nem kényszerítette ki, hogy legyenek olcsó, pontosabban fogalmazva viszonylag olcsó termékek. Volt aki azt kérte számon, hogy miért nem közelítenek a hazai árarányok a ny-európai szinthez. Ezt csak a mielőbbi bér- és árreform után lehetséges, mondta a miniszterhelyettes. A FT leértékelésétől tartva aki teheti, valutában tartalékol. Mások tartós fogyasztási cikkeket vásárolnak. - mondta Spilák Ferenc.

-

400-500 millió dollárra becsülte a magyar lakosságnál feketén lévő valuta összegét a MNB elnöke a Die Presse-nek adott interjújában. (Ism.) ---

Moszkvai hírek szerint ma este ülést tart a SZU KP-nak KB-a. A testület várhatóan állást foglal több olyan kérdésben, amelyet a népi küldöttek kongresszusán vetettek fel. A témák között szerepel v.szinűleg az a követelés is, hogy a jövőben egyetlen személyi javaslatot se terjeszthessenek választási lehetőség nélkül a törvényhozás elé. A párt vezető testületének ülésén v.szinűleg szó lesz Jegor Ligacsov PB-tag személyéről valamint a tbiliszi tragédiáról.

- Karczag Zsuzsának, az MTI tudósítójának kérdésére a kongresszusi palotában V. Medvegyev, az SZKP KB PB tagja megerősítette

(hírek, 16)

az előbbi hírt. A moszkvai népképviselők kongresszusán megdöbbenést keltett a konzervatívok körében népszerű világhíró író Azmatov felszólalása. Barát József jelenti. (Ism.)

Nagy-Britanniába látogat a jövő szombaton a LEMP első titkára. Jaruzelskit a brit kormányfő hívta meg New Yorkba. A tárgyalásokon első sorban a brit-lengyel gazdasági együttműködés kérdéseit vitatják meg.

CS ellenzéki források szerint szabadon bocsátották mint a 70 polgárjogi aktivistát, köztük V. Havelt is, akiket tegnap este vettek őrizetbe Prágába. A polgári szabadságjogok mozgalma nevű szervezet az új CS alkotmány megvitatására ült össze, amikor a rendőrség közbe avatkozott. A személyi adatok megállapítása után azonban a szervezet aktivistáit még tegnap este szabadon engedték.

Kiutasítottak Bulgáriából 110 török nemzetiségű állampolgárt. Ezzel az év eleje óta 510-re emelkedett azoknak a törököknek a száma, akik elhagyták Bulgáriát.

-A korábbi évek kultúrpolitikai hibái miatt bírált KNOPP András államtitkár megválílik tisztségétől. Erről is szó lesz az EM-ban B. Király Györgyi interjújában, amelyben egy rövid részletet idézünk. A nyilatkozó GLATZ Ferenc miniszter.

- Knopp András maga is érezte ezt a feszültséget, ami a személye körül keletkezett és amikor én a tárcá elé kerültem, ezt ő maga hozta szóba. Nem úgy hogy lemond, de ha szükségesnek látom én, akkor ő távozik, mert érzi hogy itt egy más időszak következik.

- És ezt szükségesnek látja?

- Ezt megegyezéssel alapon szükségesnek láttuk, tehát ő nem lemondott, őt nem elbocsátotta a minisztérium, hanem felmenttem e hónap 5-től az államtitkári posztról és minden v.s.z.i-nőség szerint más területen fog elhelyezkedni.

(hírek, 16)

- Egy sajátos hírnek járt utána Wolf Géza.
- Tegnap 10 év után ismét kiváló vállalat címet kapott a Tungsram. Pedig a tavalyi év végéig állandóan hiteltörlesztési gondjai voltak. Ilyen rövid idő alatt talpra állt volna a RT?
- A RT tavaly decemberben alakult, tehát azt nem lehetett díjazni. Amit díjazni lehetett az az, hogy ezek között a hihetetlenül nehéz körülmények között, ami Magyarországon van, de különösen, ahol 230 millió ft nyeresége volt a vállalatnak úgy, hogy minden kötelezettségének eleget tett.
- De gyakorlatilag el kellett adni a vállalatot ahhoz, hogy alpon maradjon. Ugyanakkor kitüntették. Nem ellentmondás ez?
- Nem hiszem, hogy Magyarországon azokat a vállalatokat akarná valaki megvenni, amelyik nem tud talpon maradni.
- És nem gondolja, hogy egy lejárt cím ma már a kiváló vállalat?
- Hadd mondjak el azért ezzel kapcsolatban egy történetet. A FORD van akkora mint a magyar gépipar. A FORD-nak is vannak kiváló vállalatai.
- A parlamentben igen sikeresen beszélő NÉMETH Miklós kormányfő a Kossuth Rádióban vasárnap egy órán keresztül válaszol a hallgatók és Wisinger István kérdéseire. - A riportert arról kérdeztem, hogy vajon a korábbi műsorokhoz képest változik-e a kérdések jellege?
- Most az a tapasztalatom, hogy kevesebb a személyes jellegű kérdés, és sokkal több az ország sorsát, egészében vagy különböző részkérdésekben megfaggató kérdés, ami azt mutatja, hogy egyrészt az emberek nagyon is tisztában vannak a problémákkal, másrészt világosan meg tudják fogalmazni, hogy mire gondolnak. Egészen biztos, hogy a nagymarosi ügy szerepel majd, szeretnénk, néhány magánéleti jellegű kérdést feltenni. Egészen biztos az, hogy a kormány összetételére vonatkozó kérdések közül, egészen biztos az, hogy az ország vezető politikusainak egmyáshoz való viszonyáról fogunk beszélgetni a miniszterelnökkel.
- Mit gondolsz, lesz tabutéma?
- Tegnap délután a parlamenti ülés szünetében az első kérdésem az volt, hogy van-e olyan téma, amit javasol hogy hagyjunk el. A leghatározottabban azt mondta, hogy nincs tabutéma.

(hírek,16)

- Folytatódik a változékony idő, a többnyire csak rövid napos időszakok mellett gyakran lesz borult az ég, délutánonként ismétlődő zápor, zivatar, néhol felhőszakadás és jégeső is v.színű. Éjszaka 11-16, holnap 22-26 fok várható.

- Köszönjük figyelmüket, Martin-Kovács Miklóst hallották.

- o -

PETŐFI ADÓ

HÍREK

17.00 h

A június 27-én kezdődő következő parlamenti ülészsakra készülve tanácskoztak az országgyűlés.....Tájékoztatót hallgattak meg arról a három törvénytervezetről, amelyik az alkotmánybírósággal, a politikai pártokkal és a köztársasági elnöki intézmény bevezetésével kapcsolatos. A következő ülészsak témája lesz az alternatív katonai szolgálat bevezetéséről szóló jogszabály.

(Ismétlések) ---

- o -

KOSSUTH ADÓ

ESTI MAGAZIN

18.30 h

A mikrofonnál: Merza Jenő. - Tartalom: --- Időjárásjelentés: ---

- Részletes tudósításaink élén kapcsoljuk a parlamentet, ahonnan Tóth Pál tudósít egyelőre röviden a képviselők mai munkájáról.

- Az országgyűlés 8 ellenszavazattal és 38 tartózkodással elfogadta az 1989 évi költségvetés módosításáról szóló kormány előterjesztést. Ugyancsak elfogadták a miniszterelnök beszámolóját szenvedélyes után a nagymarosi beruházás helyzetéről. A képviselők közfelkiáltással megszavazták SZÜRÖS Mátyás azon indítványát, hogy a parlament delegációval képviseltesse magát NAGY Imre és társainak temetésén. Ugyancsak egyhangulag támogatták a koncepciós perek áltozatainak ártatlanáságáról megalkotandó törvényt. Ha azt mondom, hogy a költségvetés vitája szenvedélyes volt, mert végig vonult a hozzászólásokon a kérdés, de főként az aggály, hogy vajon nem kell e rövidesen ismét módosítani a költségvetést, akkor ebből logikailag az következnek, hogy a képviselők nem fogadták el az indítványt. De elfogadták. A miniszterelnök volt az előadója a nagymarosi beruházás helyzetéről kormánybeszámolónak. Úgy bírkózunk vele, mint egy mesebeli szörnnyel a szegény ember legkisebb fia - mondta a miniszterelnök. A kormány előtt nem volt más alternatíva mint az építkezés felfüggesztése, mivel sok a bizonytalansági tényező. A vitában hozzávetőleg egyelő arányban támogatták, ill. elleneztek az építkezés tovább folytatását. Sőt, Südi Bertalan felszólította MARÓTHY László minisztert, hogy mondjon le. Kőrös Gáspár képviselő pedig ennek elmaradása esetére bizalmatlansági indítványt fog beterjeszteni a következő ülészekon. Végül is a kormány elemzését fogadták el a képviselők, de ezzel még nem zárult be az ülészek. SZÜRÖS Mátyás a Ház elnöke állásfoglalás tervezetét terjesztett elő a koncepciós per áldozatává vált NAGY Imre és társai ügyében. Máig ható példa számunkra, hogy hazai talajra és hagyományokra épülő, a demokratikus társadalmi életet a többpárti pluralizmust kibontakoztató Magyarország felépítését tűzte zászlajára NAGY IMRE. A képviselők közfelkiáltással megszavazták, hogy NAGY Imre és társai temetésén az

(EM)

elnökkel az élen parlamenti delegáció vegyen részt.

-

- Ugyancsak az országházból érkezett a hír, miszerint tanárokat, tanítókat tüntettek ki a pedagógus nap alkalmából.

(folytatás a következő oldalon)

(EM)

Ugyancsak az országházból érkezett a hír, miszerint tanárokat, tanítókat tüntettek ki a Pedagógus Nap alkalmából. -----(Ismétlés.) - Nem minden pedagógus számára volt azonban ilyen ünnepélyes a mai nap. Több tudósítónk is a pedagógusok bér- és egyéb követeléseiről számol be. Először Szegedről Ladányi Zsuzsa:

- Iróniát és elkeseredettséget lehetett érezni abból, hogy a Pedagógus Nap rendkívüli körülmények közötti "megünneplésének" nevezte ma délutáni demonstrációját a szegedi József Attila Tudomány Egyetemen működő Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete, melynek felhívására az oktatásügy fájdalmasan szaporodó gondjaira irányítani a figyelmet, több százan gyűltek össze az egyetem központi épülete előtt, a Dugonics téren. A demonstrációnak a minisztériumba is eljuttatott követelései ismerősen csengenek, hisz a bölcsészek őszi tüntetésén megfogalmazott petíciót idézik: "Az Országgyűlés ne a maradványelv alapján döntsön az oktatás állami finanszírozásáról; kezelje az oktatást kiemelten. A Művelődési Minisztérium az oktatókat is képviselje, ne csak a hatalmat - ellenük! Ki a minisztériumból a KNOPP Andrásokkal! Bürokraták helyett szakembereket! A felszabaduló pénzt fordítsák az oktatásra!" Követelték még radikális ösztöndíj- és bérreformot és valóságos autonómiát az egyetemnek. Mindehhez egy hallgató tette hozzá, hogy törölnének az oktatásból minden politikai sallangot, szabaduljanak meg a felesleges oktatási anyagtól. És még egy Pedagógus napi hír: a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola II-es számú Gyakorlóiskolájának tanárai úgy döntöttek, nem veszik át a méltatlanul alacsony Pedagógus napi jutalmat. Abból alapítványt hoznak létre a rászoruló pedagógusok szociális támogatására.

-

Egyébként a Pedagógus napi jutalmat, - miután azt szerintük alamizsnának lehet pusztán tekinteni - nem vették át Lőrinciben és a környező községekben sem. - Az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem Ságvári Endre Gyakorló Iskolájának tanári testülete egyenesen azzal a felhívással fordult a művelődési miniszterhez, hogy jövő évtől töröljék el a Pedagógus Napot. Szerintük ugyanis a Pedagógus Nap egyre megtévesztőbb és megalázóbb társadalmi gesztussá vált. - Debrecenben viszont

(EM)

a Kossuth Lajos Tudomány Egyetemen sztrájkalapot hoztak létre a Pedagógus napi jutalmakból. A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének intézőbizottsága petíciót juttatott el a művelődési miniszterhez. Hogy mit követelnek, azt Soós Éva mondja el:

- A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének intézőbizottsága a Pedagógus Napon 10.098 aláírással megerősítve nyilatkozatot adott át GLATZ Ferenc művelődési miniszternek. "Tarthatatlannak tartjuk azt a helyzetet, hogy a felsőoktatási intézményeknek a költségvetésből csupán a maradványelv alapján jusson pénz. Ezért követeljük, hogy legalább 2 %-os mértékben részesedhessünk a nemzeti jövedelemből. Követeljük, hogy a felsőoktatási dolgozók bére, a hallgatók ösztöndíja valamint nyugdíjasaink nyugdíja igazodjék munkájuk társadalmi fontosságához. Ennek érdekében 40 %-os béremelést követelünk, mert az 1989 szeptember elsejétől esedékes 17,7 %-os emelést már most elvitte az infláció. A felsőoktatási intézmények autonómiája és gazdálkodási önállósága mellett követeljük az oktatási törvény megalkotását."

-

Természetes, hogy B.Király Györgyi interjújában, - amelyet GLATZ Ferenc művelődési miniszterrel készített - ugyanezekről esik szó először:

- Miniszter úr, hogyan viszonyul a tárca ezekhez a követelésekhez?
- (GLATZ) A tárca teljes mértékben egyetért ezekkel a követelésekkel. Néhányszor kifejtettem az alapelképzeléseimet; hogy ugyanis a gazdaságból mindinkább az államnak és a kormánynak ki kell vonulnia és mind nagyobb teret kell szentelni a kormányzati politikában a humánszférának, - tehát a társadalom életszínvonala mellett az élet minőségét javító intézkedéseknek, és ennek az egyik kulcskérdése az oktatás és én az oktatáson belül természetesen, - ugyanúgy, mint minden oktatásszakértő - a felsőoktatásnak, a pedagógus-, mérnökképzésnek és általában a szakmeberképzésnek nagy jelentőségét látok. Itt a mi érdekeinknek, az értelmiségi, vagy állami alkalmazotti érdekeknek az előtérbe helyezése természetesen sérteni fog másoknak az érdekeit. Olyan szférának az érdekeit, amelyek eddig előnyt élveztek. Egyébként ez egy erősen értelmiségi kormány és én látok arra lehető-

(EM)

séget, - ha nem is elsősorban a drasztikus fizetésemelésnél a közeljövőben, de a legkülönbözőbb direkt pénzhezjuttatások tekintetében.

- Ön most éppen a mai Pedagógus napi ünnepi beszédben is, - most már ki tudja hanyadszor - meghirdette új művelődéspolitikai koncepcióját. Tudniillik, hogy a tanácsi irányítástól független, autonóm pedagógiára, tanári munkára van szükség.

- Ez év szeptemberére egy olyan csomagtervet akarok.....

(folytatás a következő oldalon)

(EM)

- Ezév szeptemberére egy olyan csomagtervet akarok az asztalra lerakni, amelyik nem iskola irányítási kérdésekkel foglalkozik csak, különben szerintem is egyetlen megoldás van, az iskolák legmesszebb menő autónomiája. De ez a csomagterv nemcsak tantervi kérdésekkel vagy mégcsak nem is tartalmi kérdésekkel foglalkozik, hanem társadalmi kérdésekkel is, iskola, társadalom viszonyával, tanár elhelyezkedéssel, a helyi társadalomban szülők, szülői munkaközösség bevonásának lehetősége pld. a választható tárgyaknál, így pld. választható nyelvek eldöntésénél és így tovább. Én az egyetem politikában a mostaninál is sokkal nagyobb autonómiának vagyok a híve. Mégcsak az sem izgatna engemet, mint minisztert, ha teszem azt, a szegedi bölcsész-karon a történelem szaknak a törzsanyagán kívül az anyagnak a másik része teljesen eltérne a bpestitől vagy a debrecenitől.
- Gyanítom, hogy amit elmondott, ahhoz elengedhetetlen a MŰM személyi állományának megújulása. Na most az elmúlt napokban a minisztériumból kiszivárgott egy hír, t.illik, hogy az államtitkára KNOPP András lemondott. Összefüggésben van-e ez a lemondás azzal, hogy ön úgyge meghírdette a cenzura eltörlését és sokunk előtt köztudott, hogy KNOPP András nevéhez fűződik részben a TISZATÁJ-botrány, részben a Lukács-tanítvány filozófusok kiűzetése a tudományból, a filozófiából, sőt még az országból is, tehát egyfajta kézi vezérlés jegyeinek a megléte.
- Hogy mennyi az ő személyes része, ezeknek az ön által említett ítélezéseknek a meghozatalában és mennyi másoké, tehát mennyire a rendszernek a bűne ez, azt csak a történészek tudják eldönteni. KNOPP András maga is érezte ezt a feszültséget, ami a személye körül keletkezett és amikor én a tárca élére kerültem, ezt ő maga hozta szóba. Nem úgy hogy lemond, de hogy ha szükségessnek látom én, akkor ő távozik, mert érzi hogy itt egy más időszak következik.
- És ezt szükségesnek látja?
- Ezt megegyezéssel alapon szükségesnek látjuk, tehát ő nem lemondott, őt nem elbocsátotta a minisztérium, hanem felmentettem. Az alkotó értelmiségnek nincs szüksége irányításra, segítségre van szüksége, menedzselésre van szüksége. A tárcának tehát ezen téren dolgozó állománya is csökkenni fog.

(EM)

- Súlyos gondokról tárgyaltak az országos érdekegyeztető tanács tagjai. - Nej György tudósítása.

- Egyszer már el kellene kezdeni! - tárta szét a karját mellettem az egyik gazdasági szakértő, amikor az országos érdekegyeztető tanács tagjai arról kezdtek vitatkozni, kapjon-e adókedvezményt 5400-ból az a 70 vállalat, amely a minimális 3 %-os bérfejlesztésre is képtelen. Vagyis a fiatal szakember úgy vélte, ne nyújtson segítséget az állam. A Kormányt képviselő HALMOS CSaba is rendkívül határozott volt. Azt mondta, nem akar a kormány beavatkozni sem a liberalizált bérmechanizmusba, sem a cégek pénzügyeibe és nem a bérkiáramlás fékezése miatt, hanem elvi szempontok alapján. Ezután következtek a már jól ismert egyéb szempontok másoktól. Nem ugyanaz a helyzet ha államközi szerződések meghiúsulása miatt nem nyereséges egy vállalat, mintha rosszul gazdálkodik. Megint más ha a katonai megrendelések nélkül képtelen talpon maradni vagy ha alacsony árrésszel dolgozik pld. a kereskedelem. A döntés, pontosabban a döntés elhalasztása, elodázása meglehetősen nehezen született meg. Egy időre még a sajtószoba tv-monitorját is kikapcsoltatták, emlékeztetve egymást a résztvevők a legutóbbi, nyilvánosság előtt elhallgatott szóbeli megállapodásukra. Amikor ismét nézhetővé vált az emelkedő eszmecsere, annyi volt kideríthető, hogy a külföldi hitelezők nem nagyon szeretnek valamit amit viszont itthon szeretnének néhányan. Azt hiszem a támogatások egy bizonyos fajtájáról lehet szó. Visszatérve a döntésre, újra meg kell vizsgálni a cégeket, melyik miért jutott nehéz helyzetbe. Ami viszont valóban eldőlt, a MÁV újabb bérinjekciót kapott. Erre az évre 400 milliót költhet bérfejlesztésre. A társadalombiztosítási járulékot viszont neki kell előteremtenie. Ez sem kevés, 172 millió Ft. Az országos érdekegyeztető tanács egyetértett azzal, hogy j. únius 1-től a színházak, énekkarok, szinfónikus zenekarok, táncegyüttesek hivatalosan a költségvetési rend szerint gazdálkodó művészeti intézmények dolgozói összesen 95 millió FT-ot kaphatnak béremelésre. A társadalombiztosítási járulékot a költségvetés fedezi. Ez az intézkedés 7700 embert érint.

(EM)

Az áruellátással és a szolgáltatások helyzetével foglalkozva a SZOT elnöksége úgy foglalt állást, hogy a kereskedelmi minisztérium a rendelkezésre álló eszközökkel gondoskodjon a hiánycikkek számának csökkentéséről és arról, hogy kiegyensúlyozott legyen az ellátás az alapvető termékekből. A szaktanács vezető testülete foglalkozott az egészségügyi magánvállalkozások tervezett bevezetésével is, és úgy határozott, hogy az elképzeléseket csak úgy támogatja, ha új biztosítási rendszert dolgoznak ki Magyarországon. Végül döntöttek arról, hogy jövő csütörtökön üljön össze a szakszervezetek országos tanácsa és a többi között vitassa meg az adórendszer működésének eddigi tapasztalatait.

- Az ellenzéki kerekasztal és a kormány megbeszéléseiről beszélget a szerkesztő Kardos Ernő Forró Tamással.

- NÉMETH Miklós miniszterelnök a parlamentben megemlítette, hogy a kormány beszélgetéssorozata tárgyalássorozatra hívja meg az ellenzéki kerekasztalt. Ha jól tudom ez a megbeszélés délután elkezdődött. Miről beszéltek? - Forró Tamás aki részt vett a megbeszélésen, erről számol be.

- Ami elhangzott annak alapján a kormány fel kívánja használni az alternatív szervezetek tapasztalatait és nem taktikai céljai vannak, hanem beszélő viszonyba akar kerülni a kormány mindazokkal, akik a békés átmenet hívei. Tudni akarja, hogy milyen hatást vált ki a társadalomból egy-egy döntés, meghozataluk előtt ezt szeretné megvitatni az alternatív szervezetekkel és az állásponthozatokat megismerni. Presztizs és pozíció szempontok helyett a társadalom számára hasznos döntésekhez kér véleményt és segítséget az alternatív szervezetektől. A kormány lo pártot és szervezetet hívott meg. Öt elfogadta a meghívást, a Bajcsy-Zs. Társaság, a Néppárt, a Szociáldemokrata Párt, az Újbaloldali alternatíva és az Új Márciusi Front. - A Demokrata Fórum, a FIDESZ és a SZDSZ megköszönte a meghívást, de közölte, hogy nem kívánja keresztezni az MSZMP-vel most kezdődött tárgyalásokat. A Független Jogászfórum elutasította a meghívást, értelmetlennek tartja ezeket a tárgyalásokat, a kisgazdapárt pedig nem reagált a meghívásra. A jelen volt pártok azt hangsúlyozták, hogy együttműködési

(EM)

szándékuk megvan, de ez nem a beleegyezésük. Gyakorlatilag többen megfigyelőként voltak jelen. Éppen arra kíváncsiak, hogy mivé fajul ez a tárgyalássorozat, és az dönti el, hogy a továbbiakban ezen részt kívánnak-e venni.

- Sok mindenben tehát nem értettek egyet, volt-e olyan kérdés, amiben megállapodásra jutottak?

- Gyakorlatilag abban megállapodásra jutottak, hogy folytatni kell ezeket a tárgyalásokat, igaz, hogy többek véleménye szerint a hogyan továbbról csak akkor lehet dönteni, hogy ha létrejön a megállapodás az ellenzéki kerekasztallal. Ez nagyon érdekes azért, mert a pártok, a távolmaradt pártok is első sorban úgy az MSZMP-vel megkezdett tárgyalásokra hivatkoztak. Szóval a pártok szervezetek ragaszkodnak a politikai párbeszéd primátusához és én azt nem tudom, hogy miért gondolják úgy, hogy az itteni esetleges megegyezés az megoldja a gazdasági gondokat is. Mindenesre abban megállapodtak, hogy folytatódik a párbeszéd, az egy más kérdés, hogy a kerekasztal alapvetően befolyásolja a további sorsát, a néppárt javaslatára legközelebb egy szakmai vita lesz a tulajdonreformról. Én úgy gondolom, hogy a kormány szándéka tisztességes. Miben gondolkodik? Abban, hogy készülöben lesz, van egy három éves kormányprogram. Egyáltalán nem biztos, hogy három év múlva ez a kormány fogja ezt a programot végrehajtani. Lehetséges, hogy koalíciós partnerként már azoka szervezetek lesznek egy három év múlva esedékes kormányban, akik most ott ültek az asztalnál vagy nem ültek ott az asztalnál. Tehát a kormány úgy gondolja, hogy egy három év múlva, három év alatt megvalósítandó programot csak azokkal lehet létrehozni, akik majdan lehetséges hogy meg kell hogy valósítsák.

- Elképzelhetőnek tartod, hogy a továbbiakban az ellenzéki pártok, azok, akiket felsoroltál, nem a párttal az MSZMP-vel tárgyalnak majd, hanem a kormánnyal?

- Itt egy nagyon érdekes vákuumhelyzet van. Egyszerűen arról van szó, hogy nem működik az egypártrendszer. Megszűnt a pártállam összefonódás, de ugyanakkor még nincs többpártrendszer. És ebben a helyzetben én elfogadom azt az elvet, hogy az integritást a kormánynak kell vállalnia. Biztos, hogy a kormány szerepe ebben a kérdésben a közeljövőben jelentősen felértékelődik.

(EM)

A HNF és a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szervezetek Szövetsége szerint az MSZMP-nek és az Ellenzéki Kerekasztalnak nem szabad megegyezést kötnie a társadalom feje fölött, ezért a politikai párbeszédben a két, úgynevezett elit csoporton kívüli erőknak is részt kell venniük. A megbeszélésen KUKORELLI István, a Népfront ügyvezető elnöke és NAGY Imre, a DEMISZ elnöke egyaránt úgy vélte, hogy az ellenzéki szervezetek magatartása miatt nem kezdődtek meg eddig az érdemi tárgyalások. A megbeszélésen a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szervezetek Szövetségének első embere megismételte, hogy ők előrehozott választásokat szeretnének, míg a Népfront ezzel szemben úgy véli, hogy legkorábban a jövő tavasszal lehetnének a parlamenti képviselői választások.

Sopronban tartották az idei Ünnepi Könyvhét megnyitóját. GRÓSZ Károly, az MSZMP főtitkára mondott ünnepi beszédet. Tudósítónk, Forgács Sándor először a főtitkár szavairól számol be:

- A főtitkár szerint az elődök hagyományt teremtő vállalkozását a jövőben sem nélkülözhetjük. A könyvszakma méltán büszke arra, hogy az elmúlt évtizedekben is rendre aratott nemzetközi sikereket. Keleten főleg a kínálatot, Nyugaton pedig az egyetemes kultúra műveinek nagy példányszámú és olcsó kiadásait méltatták. persze tapasztalhattuk, hogy a túlcentralizált rendszer nem tudott lépést tartani a gazdagodó szellemi igényekkel. Az adminisztratív korlátozások a könyvkiadásra is elszűrő hatással voltak. A jövő egyedülös útja a műveltségi színvonal állandó emelése; olyan gyakorlat uralkodóvá tétele, amelyben a kultúra és kultúráltság vezető értéknek számít, - mondta GRÓSZ Károly. Immár hagyomány az is, hogy az Ünnepi Könyvhét nyitónapján adják át a "Szép Magyar Könyv" pályázat díjait. Az idén 15 kiadó műveit részesítette elismerésben a bíráló bizottság. A legtöbb díjat a Corvina Kiadó kapta, - nekik tíz könyvük - a Helikon Kiadónak pedig hat könyve kapott díjat.

Itt az EM. A külföld legfontosabb hírei-eseményei.

Moszkvában az esti órákban összeül a párt KB-a, hogy áttekintse a Népi Küldöttek Kongresszusán felmerült kérdéseket. V. Medvegyev, a párt PB-nak tagja, a KB titkára, az MTI tudósítójának megerősítette, hogy

(EM)

összehívták a testületet. A tancáskozáson minden bizonnyal szó lesz arról a javaslatról is, hogy a jövőben minden esetben többes jelölés legyen személyi kérdésekben, amikor a törvényhozás dönt. A párt KB-a kialakítja saját véleményét a Népi Küldöttek Kongresszusán felmerült legfontosabb kérdésekben, hiszen holnap megtartja első ülészakát az új Legfelsőbb Tanács is.

Hogyan zajlik a vita a népképviselők moszkvai tanácskozásán? Pillanatkép a szovjet parlament mai ülsééről. Ezt a címet adhatjuk Baráth József tudósításának:

- A Népképviselők Kongresszusának egyetlen napja sem múlt el még botrányos, vagy legalábbis drámai pillanatok nélkül. Ezek a percek az álláspontok szikrázó összeütközésének percei - így, vagy úgy - az igazság pillanatát hozzák el. Ilyen volt az is, amikor a mai délelőtti végén Szaharov akadémikus állt szemben a kétezres dobogó, füttyögő tömeggel. Az izgatott és láthatóan kimerült öregember nehezen találta a szavakat, a Kongresszusi Palota pedig fenyegetően morajlott fleé, hogy Gorbacsov is alig tudta lecsendesíteni. Szaharov egy Afganisztánból hazatért veterán után kért szót. Az obsitos azzal vádolta az akadémikust, hogy Nyugaton adott interjúiban megrágalmazta a dicső szovjet hadsereget, különösen akkor, amikor azt állította, hogy szovjet helikopterekről Afganisztánban fogságba esett szovjet katonákat mészároltak le. Szaharov kijelentette, hogy bár nem volt célja a szovjet hadsereg hagyományainak tagadása, semmit sem von vissza. imperalista hódító háború volt a Szovjetunió szégyene, - amiről persze nem a katonák tehetnek. Igenis büszke vagyok arra, - jelentette ki - hogy éppen Afganisztánnal kapcsolatos álláspontomért számúztak. Szaharov a gyilkos helikopterekkel kapcsolatos kijelentéseit sem vonta vissza. Szerinte az igazságot csak egy bizottság állapíthatja meg. Szaharov után Ahromejev marsall kért szót, aki rágalomnak nevezte azt a nyugati közlést, melyen az interjú alapult. A szünet előtti epizód azzal ért véget, hogy egy üzbég fiatalasszony rohant ki a szószékre és ezt kiáltotta: "Szaharov szégyelje magát! Mi megvetjük önt, akadémikus!" A válasz dörgő taps volt és aligha kétséges, hogy mi történt volna, ha akkor valaki szavazásra teszi föl a kérdést, hogy ne számúzzék-e Szaharovot ismét, és már örök időkre Gorkij városába.

(EM)

Az 1939 augusztusában kötött Hitler-Sztálin megállapodás titkos záradékának dokumentumait szovjet szakértőknek adta át tanulmányozásra az NSZK kormány. A titkos záradék eredeti-jének felkutatására M.Gorbacsov kért segítséget H.Kohl kancellártól, annak tavalyi, szovjetunióbeli látogatásakor. A bonni kormány szóvivője sajtótájékoztatóján ma elmondta, hogy előkerült a záradékhoz csatolt eredeti térkép, amelyen feltüntetik a Baltikum és Lengyel területek német-szovjet felosztását és rajta van Sztálin, valamint Ribbentrop birodalmi ügyminiszter aláírása is. A titkos záradék eredeti je nem kerülhetett elő, mert azt a hbóorú végén megsemmisítették, de előtte még mikrofilvre vették. Ez később - kaladondos körülmények között -, Londonon keresztül eljutott az Egy.Államokba. A mikrofilm végül az 50-es években került vissza Washingtonból a bonni ügyminsiztériumba.

Az amerikai elnök a kelet-európai politikai és gazdasági változások támogatása miatt látogat el Lengyelországba és Magyarországra, de nem akar ezeknek az országoknak a jövőjéről tárgyalni a Szovjetunióval. Egyebek közt ezt tartalmazza az a nyilatkozat, amelyet G.Bush adott a Washington Postnak. Az elnök szerint a Szovjetunióban jelenleg olyan radikális változások történnek jelenleg, amelyek kibontakozásával elveszti jelentőségét a NATO-nak a Szovjetunió elrettentését célzó, korábbi politikája. Bush úgy vélte, hogy mindez az európai együttműködés kialakításának kedvez. Hangsúlyozta, ugyanakkor szükség van arra, hogy Moszkva a jövőben se gátolja a kelet-európai országokat abban, hogy olyan gyorsan haladjanak a demokrácia felé, ahogyan szeretnének.

A nyugatnémet ügyminiszter történelmi jelentőségűnek nevezte a Magyarországon, Lengyelországban és a Szovjetunióban zajló átalakulási folyamatot. H.D.Genscher a párizs emberi jogi értekezleten beszélt és úgy vélte, mindenképpen támogatni kell a M.Gorbacsov által vázolt közös európai ház megalósítását. Genscher ugyanakkor bírálta Romániát leszögezve, hogy Bukarestnek nincs joga a kölönállásra, amikor a szabadság és az emberi jogok tiszteletbentartásáról van szó.

Prágában szabadon engedték azt a 70 ember, - köztük V.Havel drámaíró - akiket tegnap este vettek őrizetbe.---(Ism.)

(EM)

Megritkultak a hírek Pekingből, bár a helyzet továbbra is bizonytalan. Akkor is, ha a külügyi szóvivő ma megismételte; nincs változás a vezetésben. Éliás Béla és P. Szabó József telefonbeszélgetéséből, ha nem is többet, de némi magyarázatot megtudhatunk:

(--- Arról beszélnek, mennyire sújtja a statárium a Pekignben dolgozó külföldi újságírókat; szervezett, vagy személyi kapcsolatot nem teremthetnek, nem léphetnek be a tünetések helyére, stb.---Később a személyi kombinációkról beszélgetnek, - senki nem tudja, ki maradt a helyén, ill. kit mozdítottak el.---)

-

Maradjunk a Távol-Keleten.....

(folytatás a következő oldalon)

(em)

- Maradjunk a Távol-Keleten. Új miniszterelnök és egyéb személycserék Japánban. - Tromm András jelenti Tokióból.

- U.Szoszuke külügyminisztert ma a Japánban hatalmon lévő demokrata párt elnökévé és a miniszterelnökké választották. ---

-
A jövő szombaton Londonba látogat Jaruzelski. A LEMP első titkárát a brit miniszterelnök hívta meg. (Ism.)

- Szabad szónoklatok fóruma Varsóban. Nemes Gábor tudósítása.

- Varsó igyekszik felzárkózni a világvárosokhoz, mivel pénz nincs, olymódon, hogy a londoni mintájára saját Hyde parkot létesített, ahol mindenki bármikor kifejtheti véleményét. A kijelölt területen újságírók népes hada várta a lengyel utcai demokrácia kitörését, ám hosszú ideig hiába. Csak a gyenge hangúak számára felállított hirdető táblákon volt olvasható a még cenzúrázatlan, de sajnos egyuttal közölhetetlen eszmefuttatás. Aztán néhány óra múlva mégis megjelent az első szónok. A tudósítók megindították a magnókat, kamerákat, majd néhány perc múlva csalódottan ki is kapcsolták. CSupán a számtalan szenátorjelölt egyike próbálta magát népszerűsíteni. A választási kampány utolsó hulláma, majd a kitörő zivatar tehát egyelőre elmosta a varsói Hyde parkot.

-
110 bolgáriai törököt utasítottak ki a szófiai hatóságok Bulgáriából. A csoport már Törökországban van. A most kiutasítottakkal 50-re emelkedett azoknak a bulgáriai törököknek a száma, akiket kiutasítottak a balkáni országból.

Jugoszláviában tárgyalt VASTAGH Pál. Az MSZMP PB_nak tagja, és Csongrád megyei bizottságának első titkára Belgrádban Dusan Skrebic-csel, a jugoszláv kommunisták szövetségének elnökségi tagjával megvitatta a kétoldalú kapcsolatokat, ezt követően VASRAGH Pál Újvidéken találkozott a vajdasági tartományi bizottság vezetőjével, megbeszélésükön első sorban Csongrád megye és a

(EM)

Vajdaság közvetlen kapcsolatainak bővítéséről volt szó.

Dél-Korea mintegy 250 millió dollár értékben bankhitelt akar nyújtani Magyarországnak. Az első sorban állami beruházásokra fordítható kölcsönről egy szöuli gazdasági napilap adott hírt. A hitelt 10 év alatt kellene visszafizetni évi 8 %-os kamat mellett. A lap beszámolt arról is, hogy a kölcsönök állnak majd a dél-koreai pénzügyminiszterhelyettes jövő heti, bpesti tárgyalásainak középpontjában. A gazdasági szakember résztvesz a dél-koreai magyar gazdasági vegyesbizottság első ülésén. Ha sikerül megállapodni a hitelnyújtásról, akkor ez lenne az első eset, hogy Dél-Korea kölcsönt ad egy szocialista országnak.

-

Újra itthon.

- Debrecenben a katonai ügyészségen sajtótájékoztatót tartottak a tegnap este Hajdunánáson történetekről. - Bálint Istvánt h allják.

- Tegnap este Hajdunánáson az egyik bérházban a drámai események este fél 7 tájban kezdődtek. Kiss Imre rendőrtörzs-zászlós miután három fél deci konyakot megivott, felkereste barátnőjét. Közöttük szóváltás alakult ki, mely veszekedéssé fajult. Emiatt a nő kirohant a lépcsőházba, Kiss Imre pedig a nála lévő pisztollyal utána lőtt. Ekkor lépett ki az ajtón a szomszéd, a 80 esztendőes Tóth Zsuzsanna. És a golyó 8 m-ről a térdét eltalálta. A rendőrtörzs-örmester ezt látva bezárkózott a lakásba. A helyszinre érkező megyei akció csoporttal hosszas alkudozás kezdődött és éjfél előtt nem sokkal a törzsörmester kiadta pisztolyát az ajtón de nem jött elő rejtekhelyéről. Ezért az akciócsoport behatolt a lakásba és elfogta Kiss Imrét, aki egyébként bár szolgálaton kívül volt, de egyenruhában és azért leh etett nála a pisztoly, mert másnap egy pénzszállításnál lett volna kísérő. Kiss Imrét a debreceni katonai ügyészség emberölés büntettének kísérlete miatt előzetes letartóztatásba helyezte.

Sport:

(EM)

- Erős Lajos is aranyéremért m érközhet az athéni ökölvívó EB-n. --- Megérkezett Dublinba a vasárnapi VB selejtező labdarugó mérkőzés színhelyére a magyar labdarugó válogatott. EGYüttesünk az utolsó pillanatban új taggal bőv ült, Herédi Attilát hívta a keretbe Bicskey Bertalan, mert Kardos Józsefet görög klubja nem engedte el. ---

Ma változik a TV műsora. 20 órától országgyűlési tudósítást fognak hallani. ---

Időjárás:

Szombaton délelőtt még részben napos, dlután gyakorta gomolyfelhővel borult lesz az ég. Sokfelé várható ismétlődő zápor, zivatar, néhol felhőszakadás, jégeső is v.szinű. Az éjszakai hőmérséklet 11-16, a nappali 22-27fok között lesz.

-

Főbb hírek egy-egy mondatban: ---

- És most következnek a mostani parlamenti ülésszak zárónapjáról a részletes beszámoló. - A parlamentből B. Király Györgyi és Hollauer Tibor jelentkezik.

- Milyen volt az a tervezés, amely négy hónap alatt romba dőlt? Lehet-e reménykedni a mostani csomagterv szakmai, közgazdasági megalapozottságában? Bár ilyen és hasonló kérdések szótték át a csomgtervről folytatott meglehetősen lehangoló vitát, az országgyűlés nyolc ellenszavazattal és 38 tartózkodással elfogadta az 1989 évi költségvetési törvény módosításáról szóló pénzügyminiszteri előterjesztést.

- Ez történt kora délutánig. De mielőtt tovább mennénk, felidézzünk néhány képviselői véleményt.

- NÓBIS Ferenc Bpestről pld. egyfolytában aggódott. Legfőképpen azért, mert a költségvetési deficit a tervezett 20 milliárd helyett már 60 milliárd.

(EM)

- (NÓBIS) Hogyan bízzak a módosító javaslatban, amikor azt ugyanaz az apparátus készítette, mint a decemberit? Az a véleményem, hogyha egy vállalatnál, vagy szervezetnél követ el a gazdasági vezetés olyan tervezési hibát, hogy a tervezett negatív eredményének háromszorosra realizálódik, azt súlyos személyi konzekvenciák nélkül nem ússza meg. De gondom az is, hogy a veszteséges termelés támogatásának szükséges és következetes csökkentését miért nem hajtottuk végre korábban? Haladéktalanul meg kell szüntetni a nagy külkereskedelmi vállalatok egyes területeken lévő monopolhelyzetét. Olyanra gondolok például, mint a magyar-nyugatnémet munkaügyi megállapodás, miszerint 1989-ben 2500 fő kaphat Nyugat-Németországban munkavállalási engedélyt és ezt a keretet négy nagy külkereskedelmi vállalatnak adták oda, hogy gazdálkodjon vele. Jöjjön létre egy szakmai szövetség a munkaerőexportban érintett vállalatok között az érdekegyeztetésre és a gazdaságosság döntsön, ne a gazdaságban elfoglalt hely.

- A HETI VILÁGGAZDASÁG-ban statisztikát közöltek a 85 óta eddig még fel nem szólalt képviselőkről. HÁMORI Csaba máig közéjük tartozott, ám most megtört a jég. A csomagterv javaslatait erőtlennek minősítette és azt mondta, hogy a gazdasági reformot nem hajtjuk következetesen végre, havonta új csomagtervet kell majd tárgyalni.

- (HÁMORI) Több képviselőtársam szóvá tette, hogy a veszteséges nagyüzemeket még mindig magunkkal cipeljük. Valóban, a tét most nem néhány tucat vállalat sorsa, hanem az egész ország jövője. A pénzügyi ellenőrzés adatai szerint az 1988-ik évi gazdálkodásuk alapján 554 szervezet 8,8 milliárd Ft veszteséget hozott össze. Figyelemreméltó, hogy a veszteség 43 %-a mindössze öt gazdálkodónál koncentrálódik. Itt célszerű tehát a felszámolás megindítása, vagy kiterjesztése. De az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy nem szívesen kezdeményezik a felszámolást sem a kereskedelmi bankok, sem az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, sem a Társadalombiztosítási Főigazgatóság, sem az Állami Fejlesztési Intézet, sem pedig az áruhitelvező vállalatok. Az okok között megemlíthető az ágazati-szakágazati érdekek erős hatása, a továbbra is érvényesülő cimboraság, a legfontosabb azonban, a valószínűs érdekeltség: a tulajdonos hiánya.

(EM)

- BÉKESI László pénzügyminiszter jegyzetelni kezdett, amikor Molik? Lászlóné arról beszélt, hogy nem érti, mivégre kapnak magas prémiumit és jutalékot az adóhivatalnokok. Csak Pest megyében több mint 19 millió Ft-ot fizettek ki az adóhivatalnokok premizálására.

- FEKETE János kulcsmondatának igazát az sem csökkentette, hogy korábban ő volt a MNB elnökhelyettese. --- (Ismétlés, 129 oldal.)

- S máris a tizedik napirendi pontnál, a nagymarosi beruházás felfüggesztésének kérdésénél tartunk. A kormánybeszámoló előterjesztője a miniszterelnök volt:

- (NÉMETH) A vízlépcső nagy tehertétele az országnak, a gazdaságnak, a környezetnek, a politikai közhangulatnak, a politikai intézményeknek egyaránt. Ebben sűrűsödik az átalakulóban lévő magyar társadalom szinte minden ellentmondása. Súlyos realitás és jelkép egyidejűleg. Úgy birkózunk vele, mint egy mesebeli szörnnyel a szegényember legkisebbik fia, azzal a különbséggel, hogy idősebb fivéreink lehet, hogy kellő hit és meggyőződés híján, lehet hogy a maguk teremtetten magányosságuk miatt, erőtlennek érezve magukat, meg sem kísérelték felvenni a küzdelmet. Én felveszem! És hiszem, hogy nem leszek magányos mert ami ellen harcolni akarok, az nem egy objektum. Az ellenfél egy döntési mechanizmus, egy, a nép helyett mindent eldöntő elitszemlélet, egy politikai hatalmi struktúra, a tévedhetetlenség mítosza.

- NÉMETH Miklós elmondta, hogy az elmúlt hónapokban a magyar és a nemzetközi tudományos élet számos tekintélyes egyénisége hívta fel a kormány figyelmét arra, hogy az erőmű üzemeltetése csúcsrajáratáskor ökológiai szempontból a véltől kockázatosabb,

- (NÉMETH) Az elmúlt hónapokban a beruházás gazdasági-pénzügyi kérdéseit újból megvizsgáltuk. Megállapítottuk: a számok igen nagy bizonytalanságokat tükröznek, korábban szilárdnak hitt kalkulációk alól kicsúszott a talaj. Kormányzati szervektől is kaptunk olyan számításokat, melyek szerint a beruházás valódi költsége - és nemcsak az infláció miatt - jóval nagyobb lehet annál, mint amiről eredetileg szó volt. S ebben még nincsenek benne azok a pótlólagos ráfordítások, melyek az

(EM)

Országgyűlés által is előírt, mellőzhetetlen környezetvédelmi célú beruházásokhoz kellene. Gondolom, ezek alapján megértik; a kormány nem tehetett mást, mint felfüggesztette a nagymarosi munkálatokat. Gondolkodási szünetet rendeltünk el, hogy a szakértők minden fontos vetületében újra vizsgálják meg a tervet, jelenlegi helyzetünk, lehetőségeink és a jövő érdekeinek figyelembevételével.

- "Miért lett politikai ügy a vízlépcsőből?" - tette fel a kérdést SZENTÁGOTTHAI akadémikus. Rögtön meg is válaszolta; "mert létrejött-e kor fontos szerepet játszott a politika." Örömmel üdvözölte, hogy a kudarccal végződő nehézipari fejlesztés, az eocénprogram után, legalább a vízlépcső kérdésében van helye a kritikának, az eredeti koncepció felülvizsgálatának.

- És végül, - mert az akadémikus úgy látszik ma igazán kérdezős kedvében volt - azt is megkérdezte; "az előző kormány által beterjesztett vagy a Magyar Tudományos Akadémia sokak által kigúnyolt véleménye járt-e közelebb az igazsághoz?"

- Szenvedélyek és indulatok uralkodtak el a teremben és ha jól számoltunk, legalább annyian álltak a kormány felfüggesztése mellé, mint ahányan kételkedtek annak értelmében.

- SÜDI Bertalan például képviselőrsége legszégysenteljesenn kudarcaként élte meg a tavaly októberi szavazást, amelyről meggyőződése, hogy megtevesztő manipuláció alapján született. Szerinte a vízügyi lobby egy agyrémteóriát akart mindenáron keresztülvinni, a képviselők hiszékenységére építve. Ezt mondta:

- (SÜDI) Szigorú elmarasztalását indítványozom mindazoknak, akik az Országgyűlés kevésbé tájékoztatott tagjainak manipulálásért, az elmúlt esztendő októbere óta a beruházásra fordított további százmilliók fölösleges elköltéséért, valamint a döntés utáni újabb tiltakozó hullám nyomán, az építési ütem meggyorsításának szorgalmazásáért felelőssé tehetők. Ebben az esetben a környezetvédelmi és vízgazdálkodási tárca vezetőjétől elvárható az ilyenkor szokásos konzekvencia levonása.

(EM)

Vagyis, hogy tisztétől önként megválják.

- Természetesen rögtön akadt, aki a környezetvédelmi miniszter és egyben az erőmű mellé állt. TŐZSÉR Gáspár szerint Nógrád megyében meglepetést keltett a munkálatok felfüggesztése. A józan ész azt diktálja, - mondta a képviselő - hogy a megkezdett beruházást fejezzék be.

- (TŐZSÉR) Mi képviselők is bizonytalan helyzetben vagyunk az állásfoglalásaink kialakítása során, mert egyik nap olyan értelmű levelet kapunk, hogy a Bős-nagymarosi vízlépcső megépítése milyen károkat okoz, a következő napi postánk leveleinek tartalma ennek az ellenkezőjét bizonyítja. Tapasztalataim alapján a választóim nagy többségének megbízásából azt kell képviselnem, hogy a már megkezdett és folyamatban lévő beruházásokat be kell fejezni, azon járulékos beruházásokkal egyidejűleg, az ott élők igényére, melyeket az ökológiai adottságok védelme érdekében meg kell valósítani.

- KÖRÖS Gáspár élve azzal, hogy a Parlament múltkori ülészakán elfogadta a bizalmatlansági indítványt, most úgy vélte, elérkezett annak alkalmazási ideje.

- (KÖRÖS) A kialakult helyzet alapján meg kell állapítani, hogy 1988 október 6-án a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter nem adott reális tájékoztatást és az ellenvéleményt nem tanulmányozhatta alaposan a Tisztelt Ház. A korábbi és jelenlegi vita figyelembevételével több képviselőtársam álláspontját ismerve, kérem MARÓTHY László miniszter urat, mondjon le miniszteri tisztségéről! Abban az esetben, ha a miniszter úr nem mond le, akkor az Országgyűlés házszabályának 1989 május 10-én történt módosítását figyelembevételével, a 37-ik §. első bekezdése alapján bejelentem, hogy bizalmatlansági indítványt kezdeményezek MARÓTHY László miniszter úrral szemben.

- MAIER Bertalan szerint ne az MSZMP stratégiai és taktikai harcai döntsék el, hogy mi legyen az erőmű sorsa. Ő volt egyébként az egyetlen képviselő, aki azt mondta, hogy a Parlament ne fogadja el a kormány

(EM)

döntését az erőmű építésének felfüggesztéséről, majd szavait egyenesen a miniszterelnöknek címezve így szólt:

- (MAIER) Önt ma itt délután hallgatva, eszembe jutott két dátum: 1989 június 2-a van, ami ezzel társul, az 1988 szeptember vége, amikor ön itt az MSZMP kommunista frakciójának a tagját arról győzte az MSZMP székházában KB-titkárként, hogy ezt a beruházást mennyire kell pártolnunk. Én a hozzászólásomban akkor is azt mondtam, hogy a felelősség nem az Országgyűlést, az országgyűlési képviselőket terheli, hanem azokat, akik a valós helyzet valós okaival és érveivel tisztában vannak, mindebből adódóan ezzel az Országgyűlés nem rendelkezik, ebből adódóan a felelősséget a kormányra testálja. Eddig mázsaszám kaptuk azokat az anyagokat, - zömében korrekt és tisztességes anyagot - amely a megépítés mellett szólt és amellel ágált. Mindebből adódóan úgy gondolom joggal elvárom a tiszta és tisztességes döntéshez szükséges, a döntés meghozatala előtt, hogy a most ellene szólókat, ill. mindazokat az új tényeket, tényezőket, adatokat és számításokat írásban tárják a képviselők elé, legalább 30 nappal a döntés meghozatala előtt, ami a felfüggesztést, vagy a leállítást indokolná. (Taps.)

(folytatás a következő oldalon)

(EM)

(folyt.)

Tisztázandó kérdésnek tartom, hogy kinek a beszámolóját terjesztette az országgyűlés elé 1988-ban MARÓTHY László miniszter? (taps)

-

- A vitát hallgatónak és nézőnek az volt az érzése, hogy egy labdajátékot lát csak hogy itt a felelősség szállt képviselőtől képviselőhöz, tudóstól tudóshoz, a miniszterelnökhöz és természetesen nem került ki MARÓTHY László környezetvédelmi- és vízgazdálkodási minisztert sem. Ő a hasonlatnál maradva felvette a labdát.

- MARÓTHY: Nem terveztem hozzászólni, miután megszólítottam ezért teszem, mert nem tartozom a lapító fajta közé. Én jól ismerem SÜLI képviselő társat, jól ismerem Kőrös képviselő társat, kértem, hogy az állításoknak mondják el már nekem az argumentációját is. Eddig még nem mondták el. Nem baj. De végül is a félrevezetést, a félretájékoztatást nem lehet egyszerű kijelentésként hagyni. Önöknek akkor letettünk egy tények és adatok dokumentációt. Ma is lehet forgatni. Táblák vannak benne, leírások, számvetések, számok. Nem változtak. Szóban elmondtuk azt, ami összeköti őket. T.Parlament, nem azért mondtam, hogy a kormány beszámolóját mondtam el, hogy véletlenül is magamat mentsem. Akik ismernek tudják, hogy nem ez a természetem. De a félretájékoztatásnak a vádja kötelez arra, hogy minisztertársaimat is a mentsem ezalól, és a legkategorikusabban visszautasítom a félrevezetésnek a vádját. Köszönöm. (nagy taps)

- Parázs vita után a parlament elfogadta a kormány két hónapos moratóriumát. S azt, hogy az építkezés felfüggesztése alatt az újabb vizsgálatokat követően a lehető legobjektívebb számadatokkal áll majd a kormány a nyilvánosság elé. S akkor születethet meg a végső döntés, hogy az építkezés leállítása vagy folytatása a népgazdaság érdeke.

- A parlament végül abban is állást foglalt, hogy NAGY Imre és társai koncepciók per áldozatai lettek. És az országgyűlés egyetértően tudomásul vette, hogy a házelnök két képviselő résztvételével koszorút helyez majd el Június 16-án NAGY Imre sírjánál. -

- Az országházi tudósítással az EM véget ért, búcsúzik a műsorvezető .

PETŐFI-adó

HÍREK

21.00 h

Tájékoztató jellegű megbeszélést folytatott a magyar kormány és néhány alternatív szervezet képviselője. MEDGYESSY Péter miniszterelnök-helyettes elmondotta, a találkozót azért kezdeményezte, hogy a kormány megismerje az ellenzéki szervezetek elképzelését a gazdaság jövőjéről. A megbeszélésre az Ellenzéki Kerekasztal valamennyi szervezetét meghívták, de közülük csak a baloldali Alternatíva Egyesülés, a Bajcsy Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a Magyar Néppárt, a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és az Új Március Front képviseltette magát. A szociáldemokraták részéről az érdemi tárgyalások feltételül állították, hogy az alternatív csoportokat is tájékoztassák a legfontosabb gazdasági kérdésekről. A meghívottak közül többen a tulajdonreformot tartották a legszükségesebb lépésnek és bírálták a napokban meghozott átalakulási törvényt. A Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság képviselője kifejtette: a kormánynak pozitív szerepe lehet abban, hogy az MSZMP vezetőinél szorgalmazza a tárgyalásokat az Ellenzéki Kerekasztallal. Végül a kormány megerősítette további tárgyalási szándékát az ellenzéki szervezetekkel.

Fegyvertelen katonák próbáltak behatolni Peking főterére, de a tömeg viasszaszorította őket, így a hadsereg alakulatai a Mennyei Béke terétől kb. 200 méternyire vesztegelnek. A pekingi főváros központja ma is zsúfolt volt, a tömeg előtt a diákok és az újonnan alakult független szakszervezet képviselői szónokoltak.

Szófia azzal vádolja Ankarát, hogy a török hatóságok lezárták a határt a Bulgáriából bevándorolni szándékozók előtt. Az egyik határállomáson állítólag érvényes útlevelemmel rendelkező 50 bolgár állampolgár vesztegel. - Ide kapcsolódik az a hír, hogy a szófiai hatóságok újabb 110 török nemzetiségű bolgár állampolgárt utasítottak ki az országból. Egyidejűleg a bulgáriai muzulmán egyház vezetői nyilatkozatot adtak ki, amelyben támogatásukról biztosítják a bolgár állami vezetést és elmarasztalják Törökország politikáját.

KOSSTUH - adó

H Í R V I L Á G

22.00 h

Részletes jelentésünket kezdjük Tóth Pál parlamenti összefoglalójával:
---(Ismétlés.)

Tájékoztató megbeszélés volt a kormány és öt független politikai szervezet képviselői között. A Minisztertanács azért kezdeményezte a találkozót, hogy megismerje az ellenzék gazdasággal kapcsolatos elképzeléseit. A megbeszélésen a Magyarországi Szocialista Demokrata Párt és a Magyar Néppárt képviselője egyaránt kifejezte együttműködési készségét. A Bajcsy-Zsilinszky Endre Társaság egyik vezetője csupán tájékoztatói céllal vett részt a megbeszélésen és azt hangsúlyozta, hogy szervezete szerint a politikai átmenettel együtt kell kidolgozni a gazdasági rendszerváltás programját. A Baloldali Alternatív Egyesülés képviselője - hasonlóan a többi szervezethez - az átmenet döntő kérdésének minősítette a tulajdonreformot és ő is bírálta a Parlament mostnai ülésén elfogadott átalakulási törvényt. A másfél órás eszmecsere végén a kormány gazdasági főtanácsadója újabb párbeszédet javasolt azzal, hogy ezen részletein is szóba kerülhetne a tulajdonreform, valamint az állami vagyonkezelés új rendszerének kialakítása.

A Pedagógus Nap alkalmából Apáczai Csere János-díjat az idén 16 tanító és tanár kapott, további 172-en pedig Kiváló Pedagógus elismerő címben részesültek. -

A parlamenti ünnepséggel egyidőben a budapesti Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem Ságvári Endre Gyakorló Iskoláinak oktatói a Pedagógus Nap eltörlését kérték a minisztériumtól. Indoklásuk szerint a semmitmondó ünneplés helyett végre változtatni kellene az oktatásügy gondjain.

Debrecenben a Kossuth Lajos Tudomány Egyetemen a tanárok egyik szakszerkezeti csoportja nem fogadta el a Pedagógus napi jutalmat mondván, hogy összege megalázóan alacsony. A pénzt sztárjkalapba tették.

A Pedagógus Nap alkalmából a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete petícióban követelte a művelődési minisztertől a főiskolai és egyetemi

(H í r v i l á g)

oktatók bérének 40 %-os emelését és azt is, hogy dolgozzanak ki önálló felsőoktatási törvényt. GLATZ Ferenc válaszában egyetértett azzal, hogy a fizetésemelésre szükség lenne, ám rögtön közölte azt is, hogy az ehhez szükséges összeg most nem áll a kormány rendelkezésére.

Hallgassuk most részletesebben a művelődésügyi minisztert, akit B.Király Györgyi kérdezett, először is az ünnepen is kifejezésre jutó pedagóguskövetelésekről: --- (Ism.)

Az Országos Érdekegyeztető Tanács támogatja, hogy központi pénzekből 400-millió forinttal emeljék fel a vasutasok éves bérét, a művészeti dolgozóknak pedig 100-millió Ft-ot adjanak ugyanerre a célra.---(Ism.)

Külföldi jelentéseinket Baráth József moszkvai tudósításával kezdjük. A téma természetesen a Népképviselek Kongresszusa. --- (Ism.)

Egyhetes nyugat-európai körútjának befejeztével hazaérkezett az amerikai elnök. G.Bush a Washington Postnak adott nyilatkozatban hangsúlyozta, azért látogat el Magyarországra és Lengyelországba, hogy segítse a politikai és gazdasági változásokat, ugyanakkor megerősítette, nincs szándékában tárgyalni a SZU-val ezeknek az országoknak a jövőjéről.---

Lengyelország két nappal a választások előtt. Nemes Gábor tudósítása következik:

- Igazi visszafogott elnöki beszédet mondott Jaruzelski első titkár, ebben az ember valami olyasmit sejtethetett, hogy még nem hozott döntést biztosra vett köztársasági elnöki jelöléséről. A lengyel vezető mindekelőtt leszögezte, hogy néhány alapvető dolog, - például az ország külső és belső biztonsága, szövetséges hite - nem változhat meg a választásokkal, amelynek szerinte legfontosabb feladatuk, hogy megerősítsék és tartóssá tegyék a kerekasztal mellett kidolgozott kompromisszumot. Ennek szellemében óvott a szélsőségektől, konfrontációtól és úgy fogalmazott, hogy nem szabad a tűzzel játszani. A kormánykoalíció az ellenzékkel való megegyezést kívánja, nem pedig a másik fél legyőzését. A legfontosabb egyébként is a gazdasági áttörés, Ennek

(H í r v i l á g)

érdekében a hatalom mindenkinek Jaruzelski beszéde előtt a LEMP szóvivője bejelentette, hogy a két utolsó napra, - szombatra és vasárnapra - a választási kampány felfüggesztését javasolták az ellenzéknek, de a Szolidaritás, amely amúgy is kevésnek tartotta a felkészülési időt, elutasította ezt.

-

Szovjet szakértők tanulmányozzák az 1939 augusztusában kötött Hitler-Sztálin, - közismertebb nevén Ribbentrop-Molotov - megállapodás titkár záradékát jelentették be az NSZK-ban. Az eredeti dokumentum felkutatására M.Gorbacsov kért segítséget H.Kohl kancellártól. ---

Kommunisták a reform mellett Nyugat-Berlinben, sőt Nyugatnémetországban. A tudósító Bedő Iván:

- A Nyugat-berlini kommunisták rokonszenveznek azokkal a Nyugat-németországi társiakkal, akiket reformer-nézeteik miatt kizártak az ottani párt elnökségéből. Ez egy mai interjúból derül ki. Tudnivaló, hogy német földön három kommunista párt működik: egy nagy az NDK-ban és két kicsi: a nyugat-berlini Szoc. Egységpárt és az NSZK-ban a német kommunista párt. (--- Politikai és anyagi támogatást nyújtanak a két kisebb pártnak. A tudósító ismerteti a kommunista pártok között kialakult viszályt.---)

Pekingben mintegy ezer fegyvertelen katona próbált benyomulni a sztrájkoló diákoktól zsúfolt Tienannen térre. ---(Ism.)

Japánban Uno Szoszukit választották a kormányzó Liberális Demokrata Párt elnökévé.---(Ism.)

Új japán nevet kell megtanulnunk mától, amelyet tanulnak egy kicsit a japánok is, mert bár jó másfél évig ő volt Japán külügyminisztere, de korántsem olyan ismert személyiség, mint sok más elődje a kormányfői poszton. Uno nem is frakcióvezér, márpedig a japán kormánypártról tudni illik, hogy nemannyira tömegpárt, mint inkább néhány vezető politikus köré tömörülő frakció laza szövetsége. Már csak ezért is

(H í r v i l á s)

Uno miniszterelnöksége sokak szerint aligha lesz hosszú életű, inkább csak időnyerés, mert az igazán tekintélyes politikusok egyelőre igyekeznek a háttérben maradni legalább addig, amíg úgyahogy sikerül ki-köszörülni azt a csorbát, amit az emlékezetes vesztegetési botrány ejtett a liberális demokraták tekintélyén.--- (Uno életrajza.)

Dél-Korea mintegy negyedmilliárdos bankhitelt akar nyújtani Magyarországnak, - jelentette egy szöuli gazdasági napilap. ---(Ism.)
Az újság beszámolt arról is, hogy a kölcsönökről is tárgyal majd a dél-korai pénzügyminiszter-helyettes, aki a jövő héten részt vesz a magyar-délkoreai gazdasági vegyesbizottság első ülésén Budapesten. Ha sikerül megállapodni a hitelnyújtásról, akkor ez lenne az első eset, hogy Korea kölcsönt ad egy szocialista országnak.

110 bulgáriai törököt utasítottak ki az országból a szófiai hatóságok döntése értelmében. A csoport már Törökországban van. A most kiutasítottakkal 510-re emelkedett azoknak a bulgáriai törököknek a száma, akik elhagyták a balkáni országot.---(Ism.)

Egy második tudósítást is kaptunk ma Moszkvából, de témája már nem politika, hanem az A IDS. Újabb fertőzött gyerekeket találtak a SZU-ba:

- Most Rosztovna Donu városában is AIDS-szel fertőzött gyerekeket találtak, egyévestől 12 éves korig. Ezzel kb. 50-re emelkedett azoknak a szovjet gyerekeknek a száma, akiket az itteni egészségügyi hálózat fertőzött meg a gyógyíthatatlan betegség vírusával. A múlt évben, - int egy pártplénumon M.Gorbacsov elmondta - a SZU nagy mennyiségben vásárolt egyszer használatos fecskendőket tú nélkül, minthogy azokat a szovjet ipar ígerte, ám a megkötött szerződéseket nem követte szállítás. Az egészségügyi szakemberek bevallozták, hogy ezek az esetek nem fordulhatnak elő, ha a kórházakban betartanák a múlt század végén már alkalmazott higiéniai, sterilizálási szabályokat. A rosztovi tanács egészségügyi osztályvezetője a Komszomolszkaja Pravdának ugyanakkor azt is elmondta, hogy a szovjet gyártmányú ellenőrző-műszerek megbízhatatlanok, ezért AIDS-szel fertőzött vér kerülhet forgalomba. Hipotézise szerint valószínű, hogy más városokban is vannak fertőzött gyerekek.